



ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Σ Π Ι Ν Θ Η Ρ

ΑΦΙΕΡΩΘΕΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ Α. Β. ΥΨΗΛΟΤΗΤΑ
ΤΟΝ ΠΡΙΓΚΙΠΑ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΑΤΟΝ ΑΡΜΟΣΤΗΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ
ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΡΙΑ
ΔΙΣ ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ Ι. ΔΑΝΔΡΑΚΗ

Γραφεῖα «Σπινθῆρος» ἐν Χαλέπα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΕΜΠΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΖΑΖΗ
Ἡ 29η Μαΐου.
Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ
Στὴ Μεγαλειότητά του τὸν Βασιλέα
τῆς Ἰσπανίας Ἀλφόνσον ΙΓ' (ποίημα)
Φ. Κ. ΝΤΟΚΟΥ
Ἡ ἀνάστασις τῆς εὐτυχίας (διήγημα
πρωτότυπον).
Α.... Ι.... Δ....
«Ποιμὴν».
ΠΑΙΑ ΔΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
Δικαστὴς ὁθωμανός.
ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ Ι. ΔΑΝΔΡΑΚΗ
Τὸ ὄνομά σου (ποίημα).
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ
Νεκρὴ (ποίημα).
ΑΡΤΕΜΙΣΙΑΣ Ι. ΔΑΝΔΡΑΚΗ
Τὰ δικαιώματα τῆς Γυναίκος (δυνέ-
χεια ἐκ τοῦ Δ'. Τεύχους καὶ τέλος).
ΝΙΚ. Ι. ΚΥΠΑΡΙΣΣΗ
Ἡ Καλαμιά (ποίημα).
ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ
Οἱ ἀγῶνες τῆς σκέψεως.
Α.... Ι.... Δ....
Μία ἐπέτειος.
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΙΚΟΝΕΣ 2 — ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

ΕΤΟΣ Δ'

ΤΕΥΧΟΣ Ε'

Μάιος — 1902

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Φρ. Χρ. 6

Ὅρος ἀπαράβατος.

ἢ προπληρωμή.



ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται, ὅσοι τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἐσωτερικῷ ἀξιοτίμων κυρίων συνδρομητῶν δὲν ἐπλήρωσαν εἰσέτι τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τῶν, νὰ ἀποστείλωσιν αὐτὴν διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς εἰς τὴν Διευθύντριαν τοῦ «Σπινθῆρος» λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ὡς ὁρος ἀπαράβατος ἐτέθη ἐξ ἀρχῆς ἡ ἐτησία προπληρωμή.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ



ὑπὸ τοῦ «Σπινθῆρος» ἀγγέλλονται βιβλία, ὧν ἀντίτυπον ἠθέλε σταλῆ τῇ Διευθύνσει.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΙΜΥΛΙΑΣ ΚΟΥΡΤΕΛΗ

“ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ,,

Τομίδιον ἐκλεκτῶν ποιημάτων.

ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ

Καθηγητοῦ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Κυριαρχίας.

Σύγγραμμα μεγίστης ἐθνικῆς ἀξίας.

ΙΑΚΩΒΟΥ Ν. ΤΟΜΠΑΖΗ

Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἑθνικῆς Παλιγγενεσίας. Δρ. 3.

Εἶνε ἔργον ἀνεκτίμητον καὶ ἐθνωρελές.

Κ. Δ. ΖΕΓΓΕΛΗ

Ἐφηγητοῦ ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑΣ Δρ. 10.

Ἄρτιον ἐπιστημονικὸν σύγγραμμα.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΓΕΓΛΕ

Καθηγητοῦ ἐν τῷ Βαρβακείῳ

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

(Ἀναμνήσεις δωδεκαήμερον ταξιδίου)

Τιμὴ μία δραχμή.

Ἐκαστος χριστιανὸς ὀφείλει νὰ τὸ ἀποκτήσῃ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΤΣΕΛΙΔΟΥ

ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ Δρ. 6.

Οἰκονομολογικὴ μελέτη ἔξοχος.

Συμπλήρωμα

ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ

ΛΕΞΙΚΟΥ

Ἔως τῶρα τεύχη 2—ἑκάστον 0,80.

ΑΝΑΓΓΡΟΥ ΦΑΡΔΟΥΛΗ

Δικηγόρου

ΠΕΡΙ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΩΝ

Λημπρά ἐπιστημονικὴ πραγματεία.

Ἰωάννου Ν. Λανδράκη

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Φυσικὴ καὶ Πολιτικὴ μετὰ πολλῶν
ἱστορικῶν σημειώσεων

Εἰσηγμένη εἰς ἅπαντα σχεδὸν τὰ σχο-
λεῖα τῆς Κρήτης

Ἀδελφ. τῆς ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδευ-
σεως Σεβ. Ἀνωτέρας Διευθύνσεως τῆς
Κρητικῆς Πολιτείας

Εὐρίσκεται καὶ πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα
τῆς νήσου καὶ παρὰ τῷ συγγραφεῖ.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Διευθυντῆς Δ. Ι. Καλογερόπουλος

Μελέται φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαί.

Εἰκόνες ἔργων Ἑλλήνων καὶ ξένων καλλι-
τεχνῶν.

Γραφεῖα: ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 22α, ἐν
Ἀθήναις.

Συνδρομὴ ἐτησία δρ. 12.

“ΑΒΥΣΣΟΙ,,

ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον προσεχῶς ἐκδίδει τὴν δευτέραν
αὐτοῦ ποιητικὴν συλλογὴν ὁ ποιητὴς κ. Μήτσος Πα-
πασπύρου.



Η 29^η ΜΑΪΟΥ

ΠΑΡΧΟΥΣΙΝ ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν μεγάλαι καὶ ἐνδοξοὶ ἡμέραι, ὑπομνησκουσαὶ εἰς αὐτοὺς γενναῖα ἔργα καὶ περιφανῇ κατορθώματα τῶν προγόνων, ἐμπνέουσιν καὶ ἐνισχύουσιν ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῶν σκοποῦ, ἐξαναγκάζουσιν εἰς μίμνησιν. Διότι οὐδὲν τελεσφορώτερον μέσον πρὸς τὴν πρόοδον λαοῦ τινος, ὅσον ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δόξα τῶν προγόνων, οἷα κατεδείχθη ἐν μεγάλῃ τινὶ τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ ἱστορίας ἡμέρᾳ. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ὡσαύτως θλιβεραὶ καὶ ἀποφράδες ἡμέραι ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν λαῶν, καθ' ἃς οὗτοι ὑπέστησαν μεγάλην καταστροφὴν, ἀπολέσαντες τὰ πολυτιμώτατα τῶν ἀγαθῶν, ἔφ' οἷς ἐναθρύνεται τὸ ἀνθρώπινον γένος — τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς. Διὰ λαοὺς γενναίους καὶ φιλοτίμους, ὀργῶντας πρὸς πρόοδον, διαφερομένους ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν τιμῆς, ζηλωτὰς τῶν πατρίων ἀρετῶν, αἱ τε εὐτυχεῖς καὶ αἱ ἀποφράδες ἡμέραι εἶνε ἐξ ἴσου συντελεστικάι. Ἐνῷ αἱ πρῶται ἐπιρρωννύουσι τὸ φρόνημα, αἱ δευτέραι ἐξεγείρουσιν αὐτὸ ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς διηνεκοῦς ὑπομνήσεως τῆς ἐπιβαλλομένης μερίμνης πρὸς διεκδίκησιν καὶ ἀνάκτησιν τῆς ἀπολεσθείσης τιμῆς. Οὕτως ἡ συμφορὰ, ἀντὶ νὰ ἐπενέγκῃ τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ τὴν νάρκην, συντελεῖ πολλάκις, ἰδίᾳ παρὰ λαοῖς φιλοτίμοις, εἰς τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ιδεώδους, εἰς τὴν παλιγγενεσίαν.

Ἡ 29^η Μαΐου εἶνε διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος μία τῶν ἀποφράδων αὐτοῦ χρονολογιῶν, θλιβερὰ ἡμέρα, καθ' ἣν, κατόπιν ἔρρωμένου ἀγῶνος, πολλοὺς αἰῶνας διαρκέσαντος, κατὰ ποικίλων ἐπιδρομῶν, ὑποκύπτει ἐπὶ τέλους. Ἄπαντα τὰ τμήματα τοῦ μεγάλου κράτους, τὸ ὅποῖον ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦτο παγκόσμιον, ἀποσπῶνται ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, ἀποτελοῦντα ἰδιαίτερα κράτη, καὶ ἀπομένει τελευταῖον τεμάχιον, σκιὰ κράτους, ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ, ἡ βασιλεύουσα, ὡς ἐκαλεῖτο ἡ Κωνσταντινούπολις. Ἀλλὰ κέκμηται τὸ μικροσκοπικὸν τοῦτο κράτος τοιαύτην ἀκόμῃ αἴγλην καὶ σημασίαν, ὥστε ὁ κύριος αὐτοῦ νὰ θεωρῇται εἰς τῶν σεβαστοτάτων μοναρχῶν τῆς Εὐρώ-

πης, λόγῳ ἱστορικῶν παραδόσεων, ἀλλὰ πρωτίστως λόγῳ τοῦ ἑλληνικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος. Ἐπὶ τέλους πίπτει καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις, ἵνα παρακολουθῶσιν αὐτὴν μετ' ὀλίγον καὶ τὰ ἐναπολειφθέντα ἐλεύθερα τμήματα τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας.

Σπανίως πτώσις λαοῦ ἢ κράτους ὑπῆρξε τοσοῦτον περιπετειώδης, ὅσον ἡ τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦτου κράτους. Κατὰ τὴν μακρὰν τῆς ἐξαντλήσεως αὐτοῦ διάρκειαν ἔσχεν ἡμέρας ἐκ περιτροπῆς εὐτυχεῖς καὶ ἀτυχεῖς, ἀλλ' ἡ τελευταία τῆς πτώσεως αὐτοῦ περίοδος ὑπῆρξεν οὐκ ὀλίγον γενναία. Δὲν ἐπτοήθη πρὸ τῶν ἰσχυρῶν σιφῶν, ἅτινα ἐπέδραμον καὶ ἠπεῖλουν τὴν βασιλεύουσαν πόλιν· ἐνεκαρτέρησεν, ἠγωνίσθη τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων ἓνα τῶν εὐγενεστάτων μοναρχῶν, οἵτινες κατηγάσαν ποτε τὸν βασιλεῖον αὐτοῦ θρόνον. Καὶ ὑπέκυψεν ἐπὶ τέλους μὲ τὴν ἡρωικὴν αἴγλην καὶ δόξαν τοῦ μάρτυρος καὶ τοῦ πρωταγωνιστοῦ μιᾶς τῶν εὐγενεστάτων ἱστορικῶν ιδεῶν.

Ἡ πτώσις αὕτη ἐγένετο τῇ 29^η Μαΐου τοῦ 1453 ἔτους. Ἡμέρα ἀποφράς, ἀλλὰ καὶ ἱερὰ διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ὑπῆρξεν αὕτη ἡ τελευταία τῆς περιόδου τοῦ Βυζαντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ, διότι ὑπῆρξεν, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, ἀνταξία τῶν εὐγενεστάτων ἡμερῶν τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος, ἐνεγράφη ἐν τοῖς δέλτοις τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου ὡς μία τῶν εὐγενεστάτων. Ἡ κατ' αὐτὴν ἥττα ὑπῆρξεν ἐνδοξος, ἀξία τοῦ συντριβέντος καὶ ὑποκύψαντος λαοῦ, ὅστις οὐδαμῶς ἀπεκατέρησε πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς συμφορᾶς, ἀλλ' ἀμέσως ἠρξάτο ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς πτώσεως, τῆς νέας ἱστορικῆς ἐργασίας, ἐπιδιώκων τὸ ἔργον τῆς παλιγγενεσίας μὲ τὴν ἐμπνευσιν καὶ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων ἡμερῶν.

Λαὸς οὗ ἡ πτώσις ἐκδηλοῦται τοσοῦτον γενναία δὲν ἐκλείπει ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς. Εἶνε πεπρωμένον ν' ἀναζήσῃ, ν' ἀναγεννηθῇ.

Καὶ τοῦτο πράγματι συνέβη. Ἡ 29^η Μαΐου, ἡμέρα ἀτυχίας καὶ θλίψεως διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον, κατέστη ἡ δημιουργικὴ ἀφეთρία τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ παλιγγενεσίας. Πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς

τὸν ἥρωα αὐτῆς καὶ μάρτυρα, τὸν Κωνσταντῖνον, προσέβλεψεν ἡ ἐθνικὴ συνείδησις τοῦ Ἑλληνισμοῦ· δὲν κατεβλήθη· ἡσθάνθη νέαν ρώμην καὶ πεποίθησιν πρὸς τὴν παλιγγενεσίαν αὐτοῦ, ἣν ἐπὶ αἰῶνας ποικιλοτρόπως ἐξεδίλωσε καὶ δι' ἧς ἐπὶ τέλους κατώρθωσε, μετὰ μακροῦς καὶ δυσπότμους ἀγῶνας, νὰ ἄρῃ τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου, ἵν' ἀναβιδάσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἀκροπόλεως, καθιστὰς σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως.

Εἶνε ἄρα ἱερὰ διὰ τὸν Ἑλληνισμόν ἡ 29^η Μαΐου. Ἐνῷ ὑπομιμνήσκει εἰς αὐτὸν ἡμέραν πένθους, νηστείας καὶ προσευχῆς, διδάσκει αὐτὸν ἄφ' ἑτέρου καὶ νοθετεῖ, ὅτι μνήμων εὐλαβῆς τῶν κατ' αὐτὴν πεσόντων ἡρώων καὶ μαρτύρων, καθῆκον ἔχει νὰ ἐκδικήσῃ τὸ αἷμα αὐτῶν, τὸ ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ρεῦσαν ἐπὶ τῆς ἐλληνικωτάτης ἀκροπόλεως τοῦ Βυζαντίου, ν' ἀνορθώσῃ τὴν πεσοῦσαν ἐθνικὴν δύναμιν, ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν λατρείαν τῶν πατέρων ἐντὸς τῶν βεῦηλωθέντων ἱερῶν καὶ βωμῶν τῆς ἐθνικῆς θρησκείας.

Ἀπὸ αἰῶνων τοιοῦτο εἶνε τὸ ἰδεῶδες καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους. Ἀναμένει τὸν πεσόντα βασιλέα, ὃν ἡ δημιουργικὴ αὐτοῦ φαντασία ἐπλασε μαρμαρωθέντα, λευκὸν καὶ ἄσπilon, φωτίζοντα διὰ τῆς αἴγλης τὰ βάθνη τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, ἵνα φέρῃ εἰς τέλος τὸ ὀριστικὸν ἔργον τῆς μεγάλης ἱστορικῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ παλιγγενεσίας. Παρῆλθον αἰῶνες ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἀτυχαί, ἐξουθενώσεις, πτώσεις· ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ δὲν κατεβλήθη ἐκ τῶν ἀτυχ-

μάτων καὶ τῶν ἀπογορευμάτων. Ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον αὐτῆς, παρὰ τὰ παρεμβαλλόμενα ἐκάστοτε προσκόματα.

Εἶνε πεπεισμένη ἐκ θείας ἐμπνεύσεως καὶ ἀποκαλύψεως, ὅτι θὰ ἔλθῃ μιὰ τῶν ἡμερῶν ὃ μαρμαρωμένος βασιλεὺς, ὃ παράκλητος τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως, ἵνα ὀδηγήσῃ τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τῆς ἱστορίας εἰς τὴν παλαιὰν πρωτεύουσαν πρὸς ἀναστήλωσιν τῶν καταπεσόντων ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν βωμῶν.

Καὶ ὡς χριστιανοί, καὶ ὡς Ἕλληνες, ἅς ἐξακολουθήσωμεν πενθοῦντες καὶ νηστεύοντες κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην. Εἶνε ἀποφράς, ἐτελέσθη κατ' αὐτὴν ἐν τῶν φοβερωτάτων τοῦ γένους ἀτυχημάτων, ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἀπὸ πέντε ἥδη περίπου αἰῶνων ὁ Ἑλληνισμὸς ἠντλησεν ἐκ τῆς ἡμέρας ταύτης ἐγκαρτέρησιν καὶ πίστιν, ἐγκαρτέρησιν ἐν τοῖς δεινοῖς, πίστιν πρὸς τὸ ἔργον τῆς ἀναγεννήσεως. Γόνοι ἐποχῆς σκεπτικῆς καὶ ἀμφιβαλούσης περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, ἅς μιμηθῶμεν τὸ παράδειγμα τῶν γονέων ἡμῶν, οἵτινες ἐνεκαρτέρησαν καὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ ἐθνικοῦ μαρτυρίου. Εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν ταύτην ὀφείλομεν τὴν ἐθνικὴν ἀναβιώσιν. Τί ἄλλο δυνάμεθα νὰ πράξωμεν, ἢ νὰ τηρήσωμεν καὶ συνεχίσωμεν τὴν πίστιν ταύτην;

Αὕτη θέλει σῶσῃ ἡμᾶς, ἐνισχύσῃ καὶ ἀνορθώσῃ ἀπὸ τῆς πτώσεως!

ΝΕΟΚΛΗΣ ΚΑΖΑΖΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου
καὶ πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας ὁ «Ἑλληνισμός»

ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

ΑΔΦΘΝΣΟΝ ΙΓ'.

Στὴ μάνα τοῦ Ἱπποτισμοῦ, τὴν ἐνδοξὴν Ἰσπανίαν,
Γέρονται σήμερα χαρές, χαρές καὶ παρηγύρια,
Ποῦ ἔνα παιδάκι—Βασιλεὺς φροῖει τὴν κορώνα,
Κορώνα τίμια καὶ ἐνδοξὴ ἐνδόξων του προγόνων,
Καὶ χαίρεται καὶ ἀγάλλεται ἡ δοξασμένη χώρα
Ἀπ' ἄκρῃ σ' ἄκρῃ ἐλευτέρῃ, χριστιανικῇ, μεγάλῃ,
Περίφραγῃ καὶ ζηλευτῇ, ὅποῦ σὰν ἄλλῃ Ἑλλάδα
Ἔσωσε τὸν Πολιτισμὸν καὶ τὴν Εὐρώπῃ ἀκέρια
Ἀπὸ τὴν ἀκατίσχετῃ πλημμύρᾳ τῶν Ἀράβων.



Τῆς Ἰσπανίας τὴ χαρὰ ἡ εὐγνώμητος Εὐρώπη
 Μὲ πόθο συμπερίκειται καὶ μὲ περίσσια ἀγάπη,
 Καὶ στέλλει βασιλόπουλα τιμητικὰς πρεσβεῖες,
 Νὰ χαιρετήσουν γκαρδιακὰ τὸ ἔνδοξο βλαστάρη,
 Ποῦ εἶταρ Βασιλεὺς τραγὸς καὶ πρὶν τὰ βγῇ ἀκόμα,
 Μὲς ἀπὸ τὰ βασιλικά τὰ σπλάχνα τῆς Μητρός Του.

— ὦ Βασιλεῦ τῆς ὠμορφῆς καὶ ἀνδρείας Ἰσπανίας!
 Τὴ μέρα αὐτή, ποῦ σόσσωμο τῶν Ἰσπανῶν τὸ ἔθνος
 Παρηγορεῖ μὲ χαρὰ τὴν ἡλικίωσίν σου
 Καὶ βλέπει μ' ἀναγαλλιασμὸ τὸ Βασιλεῦ τὸν ἄντρα,
 Ζωσμένο τὸ ἔνδοξο σπαθὶ καὶ σ' ἄλλοιο καβάλλα,
 Μιὰ λύρα, γνήσια ἐλληνικὴ, ἀπὸ τὸν Ἑλικῶνα,
 Ποῦ εἶναι πλεῖον ὑψηλότερος καὶ ἀπὸ τὰ Ἱμαλάια
 Σὲ χαιρετάει καὶ σοῦ εὔχεται ζωὴ εὐτυχισμένη
 Κι' ἀκλόνητο τὸ θρόνον σου σ' αἰῶνες τῶν αἰώνων.

Ἀθήνα 17 Μαγιοῦ 1902.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

(Διήγημα πρωτότυπον) *

Τῇ Δεσποινίδι Ἀρτεμισίᾳ Λαοδράκῃ

ΕΙΣ τοὺς πρόποδας τῶν Πυρρηναίων μέσῳ διπλῆς σειρᾶς γλοερῶν γηλόφων ἐκτείνεται σὺδενδρος ῥωμικτικὴ κοιλὰς ἐντὸς τῆς ὑποίας εὐρίσκεται ἡ χαριστάτη πολίχνη Μ.

Φαίνεται ὑποστᾶσα τὰς σκληρὰς συνεπειὰς ἀτυχοῦς πολέμου, διότι βλέπει τις πολλαχοῦ ἐρείπια οἰκιῶν καὶ κορμούς δένδρων μελανοὺς ἐκ καπνοῦ.

Εἰς τὴν εἰσόδον τῆς πολίχνης, ἐπὶ τῆς κυριωτέρας ὁδοῦ τῆς, ὑψοῦται κομψὸν μέγαρον, οὗ ἡ ἐκτάσις καὶ μεγαλοπρέπεια μαρτυρεῖ τὴν ἀνεσίαν τοῦ βαλκαντίου τοῦ κυρίου του.

Πολλὰς ἐγνώρισεν εὐτυχεῖς ἡμέρας τὸ κομψὸν μέγαρον καὶ πλειστάκις ἐδόνησαν αὐτὸ μέχρι θεμελίων οἱ τρελλοὶ τῆς μουσικῆς ἤχοι· καὶ πρό ὀλιγίστων ἀκόμη ἐτῶν, ἐορτάζον τοὺς γάμους τοῦ τελευταίου Πυργοδεσπότου, περιεβλήθη ὑπερῆφάνως ἀληθὴ ἐξ ἀνθέων στολήν.

Σήμερον τὸ πρό πολλοῦ πολυτελὲς καὶ θορυβώδες μέγαρον εἰνεσιγηλὸν ὡς τάφος καὶ ἡ πικρὰ τοῦ πένθους μελαγχολία βαρύνει σκληρῶς ἐπ' αὐτοῦ.

Αἶφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς, τῆς ἐρημίας παράθυρον ἀνοίγεται βραδέως καὶ ὠχρόλευκος μορφή νεαρᾶς γυναικὸς διαφαίνεται ἀσθενῶς ἐνδοθεν αὐτοῦ, ταύτοχρόνως μικρὰ χελιδὼν πετώσα ἐκ παρκακτιμένου δένδρου ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ παραθυροφύλλου. Μηχανικῶς κινηθὲν τὸ ἐσβεσμένον βλέμμα τῆς γυναικὸς προσηλώθη νωθρῶς ἐπὶ τῆς χελιδόνας καὶ ὡς εἰ ἐξυπνῆσαν ἐκ τῆς θέας τῆς ὑγρὰνθη.

— «Γλυκεῖα χελιδὼν, ἐψιθύρισαν τὰ γλωμὰ χεῖλη τῆς, ἴσως εἶσαι σὺ ἡ ἰδοῦσα κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη τὴν ἀπειρον εὐτυχίαν· ἦδη δὲν θ' ἀκούσης εἰμὴ στόνους ἀντὶ μουσικῆς καὶ δὲν θὰ ἴδῃς παρὰ δάκρυα μαύρου πόνου ἀντὶ ἐσρτῶν, ὑπὸ τὴν ἐρημικὴν στέγην μου· ὕπαγε ἀλλαχοῦ νὰ κτίσῃς τὴν προσφιλεῖ φωλεάν σου, τόνισε ἀλλαχοῦ τὸ ἐρωτικὸν ἄσμά σου... φύγε μακράν, διότι ἴσως ἡ ἀθλία στέγη μου σοὶ φέρῃ κακόν».

Ἡ μικρὰ χελιδὼν ἐτίναξε δις ἢ τρίς τὰς πτέρυγας τῆς καὶ ὡς εἰ, ἡ πένθιμος τῆς δυστυχοῦς πρόρρησις, ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ πτηνοῦ ἐπέταξεν ὑψηλὰ, ἀλλ' ὡς ἐὰν πάλιν τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ ἐψέξε τὸ πτηνὸν διὰ τὴν προδοτικὴν ἐγκατάλειψιν τῆς παλαιᾶς του οἴλης, κατῆλθεν αὖθις ἡ χελιδὼν ἀπὸ τὰ κυανὰ ὕψη καὶ καθίσασα ἐπὶ κλάδου παρκακτιμένου δένδρου ἐψάλλεν τῇ

* Ἦτο ἦδη στοιχειοθετημένον τὸ προηγούμενον τεῦχος, ὅτε μᾶς ἐστάλη τὸ ὠραῖον τοῦτο Πασχάλινόν διήγημα, ὅπερ ὁ Σπινθῆρ εὐτυχεῖ νὰ φιλοξενῇ σήμερον εἰς τὰς στήλας του.

πενθούσῃ ἄσμα παραμυθίας καὶ ἐλπίδος. Πλήν:

ἡ νεαρὰ γυνὴ δὲν βλέπει πλέον τὸ πτηνόν, τὸ ἐσβεσμένον βλέμμα τῆς πλανᾶται ῥεμβῶδες ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος, τὰ ξηρὰ χεῖλη τῆς διαστέλλει ἀόρατον μειδιάμα· βλέπει ἡ τάλαινα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πτεροέσσης φαντασίας τῆς τὰς παρελθούσας ἡμέρας τῆς ἀπελθούσης εὐτυχίας τῆς. Ἐβλεπεν ἐαυτήν, καθ' ἣν ἡμέραν λευχειμονοῦσα, ὁροσερά, περικαλλὲς νύμφη, ζηλευτὴ, εἰσῆρχετο σπηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς, σύζυγος λατρευομένη ἐν τῷ ἰδίῳ μεγάρῳ. Ὡ... ἦτο τὸσον ὀλβία ἡ ζωὴ των... ἦσαν τόσον εὐδαίμονες ἐν τῇ ἀπειρῷ λατρείᾳ των!... Ἡ ζωὴ των ἐρώντων εἶνε... ὁ οὐρανός. Πλήν οἱμοὶ ἡ εὐτυχία ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε βραχεῖα καὶ παρέρχεται ὡς ἀστὴρ διάπτων, οὕτω καὶ ἡ εὐτυχία τοῦ νεαροῦ ζεύγους ἠκολούθησε τὸν νόμον τῆς κοινῆς μοίρας· ἡ κάλλιον εἶπεῖν τοὺς ἐφθόνησεν ὁ δαίμων καὶ ὤθησε διὰ τοῦ ποδὸς τὴν τολύπην τῆς ζωῆς των ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς εὐτυχίας των εἰς τὸ βάραθρον τοῦ πόνου. Καί:

πρωίαν τινα ἡ κραυγὴ τοῦ πολέμου ἀντήχησε τρομερὰ ἐπὶ τῆς ἡρεμούσης κοιλάδος, ἡ πολίχνη ἀνεστατώθη, ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος καλεῖ τὰ τέκνα τῆς ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας. Ποῖον τέκνον δύναται νὰ κωφεύσῃ εἰς τὰς κραυγὰς τῆς σπαρτασομένης Μητρός; Σπεύδει καὶ ὁ σύζυγός τῆς εἰς τὸν κοινὸν τῶν ἀδελφῶν ἀγῶνα. Κακὴ μοῖρα ἠθέλησεν, ἵνα ὁ ἀπαίσιος ἐχθρὸς εἰσβάλῃ εἰς τὴν χώραν· πάνοπλοι οἱ κάτοικοι ἐτράπησαν ἀνὰ τὰ ὄρη, ἀφοῦ διηθύνοντο ὅπου οἶόντε κάλλιον τὰς οἰκογενεῖας των. Μεταξὺ τῶν ἐντρόμων φυγᾶν ἦτο καὶ ἡ Πυργοδέσποινα ἐμπιστευθεῖσα ὑπὸ τοῦ συζύγου εἰς χεῖρας γηραιοῦ καὶ πιστοῦ ὑπηρέτου.

Τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου εἶνε δυστυχῶς ἀπανταχοῦ τὰ αὐτὰ· ἀπανταχοῦ ὁ πόλεμος ἀκολουθεῖται ὑπὸ πυρὸς καὶ μαχίρας· ἡ γῆ ἐγόγγυζεν ἐκ τῆς φρικώδους ἐκκτέρωθεν ἀνθρωποθυσίας.

Ἐτελεύτησεν ἡ ἡμέρα τοῦ ἐγκλήματος, τοῦ αἵματος, τῆς φρίκης καὶ ἡ ἡμέρα τῆς εἰρήνης διεδέχθη ταύτην. Ἡμέρα εἰρήνης! Δὲν ὑπῆρχεν ὀφθαλμὸς χωρὶς δάκρυ, καὶ στῆθος χωρὶς πληγὴν! Ἡ τάλαινα Πυργοδέσποινα ἐπιστρέφουσα εἰς τὰ ἴδια ἐβυθίσθη σύσσωμος εἰς τὸ αἵματηρὸν πέλαγος τῆς δυστυχίας τῆς μαθοῦσα τὸν θάνατον τοῦ πολυκαχημένου συζύγου τῆς. Τὸ πᾶν ἐσβέσθη δι' αὐτήν... ὀρφανὴ καὶ μηδένᾳ ἔχουσα ἐν τῷ κόσμῳ.... τί θ' ἀπογίνοι;

Ἡ νῦν ἀπεγνωσμένη γυνὴ ἡ βαρυπενθοῦσα καὶ βαρυαλγοῦσα σύζυγος εἶνε τό φάσμα μόνον ἐκείνης καὶ οὕτω ἡ ὥχρ᾽ ἀμαρυνθεῖσα μορφή της, πλασιουμένη ὑπὸ τοῦ παρθύρου, ξηρὰ καὶ ἀνευ ζωῆς, φαίνεται ὡς σῶμα νεκρᾶς ἐντὸς φερέτρου.

Κύπτει ἐξῶ καὶ ἀποκαμουσα ἐκ τοῦ πιέζοντος αὐτὴν ζοφεροῦ ἐφιάλτου τῶν θλιβερῶν ἀναμνήσεών της, ζωντανῶν εἰκόνων τοῦ παρελθόντος, περιφέρει αὐτῆς τὸ βλέμμα ἀσφυκτιῶσα ἐπὶ τῶν ὀρέων, τοῦ ὀρίζοντος δεξιᾷ ἀριστερᾷ ἀδυνατοῦσα νὰ ἀντιληφθῇ τι. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ θωπευτικὴ τῆς ἐσπέρας αὐρὰ λούσασα τὸ πρόσωπόν της καὶ ἀνακινῶσα τοὺς βροστῆγους τῆς κόρης της, ἐδρόσισε τὴν βεβαρυνμένην ψυχὴν της καὶ τὰ πικρὰ καὶ κατὰξηρα χεῖλη της διηνοίγησαν ἐλαφρῶς, ὅπως ἀναπνεύσωσι. Περιφερόμενον τὸ βλέμμα της ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐσταμάτησεν αἰφνης ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ ναοῦ· ἡ θεὰ τοῦ Οἴκου τοῦ Θεοῦ τὴν ἔκχευε νὰ ῥιγῇ, τρόμος συνέστειλε τὴν ψυχὴν της, εἶδεν ἐκυτὴν ἔνοχον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διότι ἐν τῇ δίνῃ τῆς ἀπογνώσεώς της δὲν ἐζήτησεν ἄνωθεν παρκαμυθίῃ, καὶ καρτερίαν, ἀπὸ πολλοῦ δὲν εἶχε προσευχηθῇ, δὲν ἀνύψωσε τὴν ψυχὴν της μέχρι τοῦ Θεοῦ.

Πάραυτα ἔπεσε γονυπετῆς καὶ ἐνοῦσα τὰς χεῖρας της ἐν ἀρρήτῳ κατανύξει ἀνελύθη εἰς δάκρυα· γλυκεῖα ἀνακούφισις διεχύθη εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ταλαίνης, ἡ προσευχὴ ἀνύψωσε τὴν διάνοιάν της καὶ εἶδεν ὅτι ἡ αἰωνιότης θὰ τὴν σώσῃ τῆς ἐφημέρου μαρτυρικῆς ζωῆς. Αἰφνης γλυκὺς καὶ χαρμόσυτος ὁ κῶδων τοῦ ναοῦ πλήττει τὰ ὦτα της· ἐγείρεται ὀρηκτικὴ καὶ κύπτουσιν τοῦ παρθύρου αἰσθάνεται εἰσερχομένην εἰς τὰ μύχια τῆς ψυχῆς της τὴν θεῖαν μελωδίαν τοῦ «Χριστὸς Ἀνάστη». Πίπτει εὐθὺς ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ ὡς εἰ ἀναγεννηθεῖσα πιέζει τὸ στήθος πάλλον μέχρι διακρήξεως· κλαίει, γελᾷ ὡς φρενῆρης, πεποθυῖα, ὅτι ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θὰ τὴν εὐσπλαγγισθῇ καὶ θὰ τὴν καλέσῃ πλησίον του, ὅπως τὴν ἐνώσῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα μετὰ τῆς ψυχῆς τῆς ψυχῆς της.

Μένει εἰσέτι γονυπετῆς ἀναμένουσα λιποψυχος τὴν θεῖαν ἀντίληψιν ὅτε... ποδοβολητὸς ἵππου ἀκούεται καὶ μετ' αὐτὸν βήματα προσκόπτοντος ἐπὶ τῆς κλίμακος· ἡ θύρα τινάσσεται βιαίως, ἀνὴρ πίπτει ὡς βολὴς καὶ ὁρμῶν πρὸς τὴν προσευχομένην περιβάλλεται αὐτὴν διὰ τῶν βραχιόνων φρενητιῶδως. Αὕτη μὴ ἀποσπασθεῖσα τῆς κατανύξεως τῆς προσευχῆς στρέφεται ἐντρομος πρὸς τὸν κρατοῦντα αὐτήν. — Ὡ! ἰδοὺ ὁ περιβλήθεις τὸν μαρτυρικὸν στέφανον Υἱὸς τῆς Παρθένου μὲ ἐλύτρωσεν τοῦ μαρτυρίου μου, μὲ ἤρπασεν εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Παύλου μου μὲ πλησιάζει. Ὡ! οὐρανίε αἰωνιότης!... ὁ Θεὸς ἔθραυσε τὰς ἀπαισίας τῆς

γῆς ἀλύσεις μου—ἐκεῖνος ἀλλόφρων τὴν σφίγγει ἐπὶ τοῦ στήθους του λέγων αὐτῇ, ὅτι δὲν ἀπῆλθεν, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Λυτρωτὴς τοὺς ἥνωσεν σῶθις. Ὡ! ὡς ἡ δυστυχία, οὕτω καὶ ἡ εὐτυχία πολλάκις ὑπερβαίνει τὰ ὅρια. Ἡ εὐτυχὴς σύζυγος ἄφρωνος, πνευστιῶσα ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ της, στηρίζει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Παύλου της, ὅστις τῇ διηγείται πῶς ἤχημχλωτίσθη, πῶς ἤχθη ὑπὸ πλουσίου Μαύρου εἰς τὰ βάθη τῶν Ἰνδιῶν, πῶς ἐδραπέτευσε, καὶ ἐν μέσῳ ποίων περιπετειῶν καὶ φρικωδῶν κακουχιῶν τὸν ἐφώτιζε καὶ καθωδήγει πάντοτε εἰς ἀσπὴρ, ὁ ἀσπὴρ τοῦ ἔρωτός του.

Οἱ κῶδωνες ἤχουσι καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος τὴν σωτηρίαν. Ἐγείρεται ἐκεῖνος καὶ λαμβάνει ἐπὶ τῶν βραχιόνων τὴν λιποψυχούσαν σύζυγόν του, κατέρχεται τρέμων καὶ εἰσερχεται ἐν τῷ ναῷ. Ἐν μέσῳ τοῦ μαρμαρίζοντος φωτισμοῦ τοῦ ναοῦ οἱ δύο σύζυγοι γονυπετοῦσι καὶ ὁ ἀνατέλλων ἥλιος ἐφώτισεν ἐκεῖ ἐσραζόντας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνέλπιστον τῆς νεκρωθείσης εὐτυχίας τῶν ἀνάστασις.

Φ. Κ. Ντόκος

“ ΠΟΙΜΗΝ ”

Ἀναγγέλλουσαι τὴν ἐν Κρήτῃ ἐκδοσὴν θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον **Ποιμήν**, δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ ἐκδηλώσωμεν τὴν ἀληθῆ χαρὰν, ὑφ' ἧς κατεχόμεθα ὑπολογίζομαι τας ἡθικὰς ὠφελείας, ὡς τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο ἔργον δύναται νὰ προσπορίσῃ εἰς τὸν χριστιανικὸν τῆς Κρήτης κόσμον.

Ἡ θρησκεία εἶνε τὸ πηδάλιον, ὅπερ διευθύνει τὸν ἄνθρωπον καθ' ἅπαντα τὸν βίον του εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς· ὁ μὴ αἰσθανόμενος ἐν τῇ ψυχῇ τῆς θρησκείας τὸν φωτοδόλον φάρον, στερεῖται τοῦ εὐεργετικοῦ ἐκείνου μέσου, ὅπερ μόνον δύναται ν' ἀνυψώσῃ αὐτὸν πρὸς τὸ ὑπερτατον ἀγαθόν.

Ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κρήτης διύνοια εὐρεῖα, καρδίᾳ δὲ φιλεὺςπλαγχνος καὶ ἀληθῶς χριστιανικῇ, γνωρίζων τὴν ἑλλειψιν τοῦ κηρύγματος ἐν Κρήτῃ, λόγῳ τῆς πρὸς τοῦτο ἀνικανότητος τῶν τῆς σήμερον ἱερέων μας, καὶ προλαμβάνων τὴν χαλάρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος παρὰ τῷ κρητικῷ λαῷ, συνέλαβε τὴν μεγαλουργὸν ἰδέαν ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἑλλειψιν ταύτην δι' ἑνὸς θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ ἐν ᾧ ὁ λαὸς θέλει εὐρίσκει τὸ ἀληθές τῆς ὁρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως καθηγητικὸν ἀνάγνωσμα, καὶ τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ ἐπὶ γῆς βίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ, οἱ δὲ ἱερεῖς θέλουσι γνωρίσει ποῖα εἶνε τὰ καθήκοντα, ἅτινα τὸ ὑψηλὸν ὅσον καὶ βαρὺ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς, καὶ θέλουσιν εὐρίσκει ἐκάστοτε σύντομον θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν διδασκαλίαν, ἣν ὑποχρεοῦνται ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως ν' ἀναγινώσκωσιν εἰς τὸν λαὸν κατὰ Κυριακὴν ἐπ' ἐκκλησίαις.

Ἰδιαίτερος συνίστῳμεν τὴν ἀπόκτησιν τοῦ θρησκευτικοῦ τοῦτου πονήματος εἰς τὰς φῆλας ἀναγνώστριάς τοῦ Σπινθῆρος ὑπενθυμίζουσαι αὐταῖς, ὅτι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει ἀνευ θρησκείας ἀποκτινοῦται, ἡ γυνὴ κατὰ τὸν Λαμαρτίνον στερουμένη θρησκευτικοῦ συναίσθηματος ἀποβαίνει θηρίον.

Α. Ι. Α.

ΠΡΟΛΗΨΙΣ ἀργαία ὑπάρχει, ὅτι οἱ ὅπα-
δοὶ τοῦ Μωάμεθ δὲν εἶνε οὐδὲ δύνανται νὰ
εἶνε καλοὶ δικασταί, μάλιστα ὅταν πρόκει-
ται νὰ κρίνωσι χριστιανούς. Ἡ φαντασία
ἐξεικονίζει ἀείποτε τὸν μουσουλμάνον δικαστὴν καθή-
μενον νωγελῶς ἐπὶ σοφῇ καὶ ἐκείθεν διὰ μονοσυλλά-
βων ἢ τοῦ δείκτου ἐκδίδοντα τὰς ἀποφάσεις ὡμὰς,
τραχείας, ἀξέστους. Δὲν θὰ ἐξετάσω κατὰ πόσον ἡ
μυθική αὐτὴ ἀναπαράστασις συμβιβάζεται πρὸς τὰς
διατάξεις τοῦ Κοράνιου, διδάσκοντος ὅτι ὁ δικαστής,
πρὶν ἀπαγγεῖλαι τὴν κρίσιν του, ὀφείλει νὰ κλείῃ
τοὺς ὀφθαλμούς καὶ νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν τῆς συνει-
δήσεώς του—οὐδὲ κατὰ πόσον εἰς τὴν πρόληψιν ἔδω-
καν ἀφορμὴν αἱ παρατηρήσεις ἐπὶ πολλῶν ἢ ὀλίγων
ἀξέστων καὶ φανατικῶν δικαστῶν, οἵτινες ὑπὸ τὴν
ἐπίδρασιν τῆς ἀπολυταρχίας ἐν γνῶσει ἢ ἀσυνειδή-
τως ἐγίνοντο τὰ ὄργανα τυραννικῆς δεσποτείας. Ἀλλ'
ἐκ περιστατικοῦ, εἰς ὃ ὑπῆρξα αὐτόπτης μάρτυς, συ-
νάγω, ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Σπιν-
θῆρος» θὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ὁ μουσουλμάνος δύνα-
ται ν' ἀποτελέσῃ ὡς πᾶς ἄλλος καλὸν δικαστὴν, ἀρ-
κεῖ μόνον νὰ μὴ ἐμπνέῃ αὐτὸν ἄνωθεν ἡ ἀπολυταρ-
χία καὶ ὁ δεσποτισμός, ἀρκεῖ νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν
ἐπίδρασιν πολιτείας εὐκόσμου, ἐν ᾗ κρατεῖ τῶν νόμων
ἡ ἰσότης ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ θρησκείας.

Τὸ ἀνέκδοτον, ὅπερ μετ' ὀλίγον θὰ διηγηθῶ, ἔστω
ἐν ἔτι πρόσθετον δείγμα τῆς ἐπίδράσεως τοῦ ἐλληνι-
κοῦ πολιτισμοῦ, μία πρόσθετος ἀπόδειξις περὶ τῆς
ἐξανθρωπιστικῆς ἐπιρροῆς, ἣν ἔχει ἡ ὑπὸ «Ἑλλήνα»
ἡγεμόνα καὶ ἐλληνικὴν πολιτείαν διακυβέρνησις
λαῶν ἁλλοφύλων! «Ἀν' ἡδύναντο τοῦλάχιστον ἀπο-
δείξεις τοιαῦται νὰ ἐπιδρώσιν ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν, οἵτι-
νες κρίνουν τὰς τύχας τῆς Ἀνατολῆς...

Ἦτο ὥραία πρωτὰ τῆς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1904
ὅτε μετὰ τοῦ φίλου * ἐν καλπασμῷ ἐξηργόμεθα τῶν
Χανίων πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς πόλεως ἀκολουθοῦντες
τὴν ἀμυγδαῖν ἀκτὴν πρὸς τὸν Πλατανιά. Οἱ ἀγοραῖοι
ἀγαμμόντες μετὰ τὴν ἀνάπαυαν τῆς νυκτὸς ταχεῖς
ἔφερον ἡμᾶς πρὸς τὸν Ταυρινόντην, ἔνθα τὸ ὄριον Κυ-
διωνίας καὶ Κισσάμου. Μετὰ σύντομον σταθμὸν εἰς
τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ταυρινόντου, καθ' ὃ μέρος τοποθετεῖ-
ται νῦν ἡ παμμεγέθης σιδηρᾶ γέφυρα, ἡ μέλλουσα νὰ
ἀπαλλάξῃ τὰς πέριξ ἐπαρχίας τοῦ ἐτησίου φόρου αἰ-
μάτων, ἀνηργόμεθα τὴν ἑρᾶν κοίτην τοῦ ποταμοῦ,
βαίνοντες πρὸς τὴν ὥραϊαν καὶ κατάφυτον κοιλάδα,
ἣς δεσπόζει ἡ ἱστορικὴ κώμη Βουκολιῶν, ἔνθα τέλος
μετὰ τετράωρον ἐν ὅλῃ ἰππασίᾳ ἐφθάσαμεν περὶ
ὥραν ἐνάτην καὶ ἡμίσειαν.

Ὁ φίλος μου, ἀνώτερος ὑπάλληλος, ἤρξατο εἰς
Βουκολιῶν, ἵνα παραστῇ ὡς ἀντιπρόσωπος ἄλλου εἰς
τὴν ἐκδικασιν πολλῶν μικρῶν ἀγωγῶν, ἃς ἐκείνος
εἶχεν ἐγείρει κατὰ χωρικῶν ὡς κληρονόμος συγγενεῶς
του. Ἐπωφεληθεὶς τῆς φιλικῆς του προσκλήσεως
συνάδευσα αὐτὸν ἀποβλέπων εἰς τὴν ὥραϊαν φύσιν,
δι' ἣς θὰ διηργόμεθα, προπάντων δὲ εἰς τὸ ὅτι θά-
μοι εἰδίδετο καλὴ εὐκαιρία νὰ ἴδω τὰ ἱστορικὰ ἐκεῖνα
μέρη καὶ τὸν Πέργαν τῶν Βουκολιῶν, οὔτινος ἡ πο-
λιτορμία καὶ κατάληψις ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἐνδοξὸν ἐγ-
χείρημα τοῦ εἰς Κρήτην ἀποβιβασθέντος Ἑλληνικοῦ
στρατοῦ.

Ὅταν ἀφιπεύσαμεν εἰμένα καὶ οἱ δύο κατάκο-
ποι σχεδὸν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἰππασίας, δι' ὃ καὶ ἐδέησε
νὰ μείνωμεν καθυλωμένοι ἐπὶ καθίσματος καφεῖου
ἐπὶ χρόνον ἀρκετόν. Ἀλλ' ἡδὴ εἶχεν ἐπιστῇ ἡ ὥρα
τῆς συνεδριάσεως τοῦ εἰρηνοδίκου, ἢ μᾶλλον τοῦ

δικαστηρίου τῶν μικροδιαφορῶν, διότι κατὰ τὴν ἡμέ-
ραν ἐκείνην ἐπρόκειτο νὰ ἐκδικασθῶσι μικροδιαφοραὶ
παντὸς εἶδους, κατὰ τὸν ἀνεκτιμῆτου ἀξίας θεσμὸν
τοῦτον, ὅστις εἰσῆλθῃ ἐν Κρήτῃ κατ' ἀπομίμησιν
τοῦ αὐστριακοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ. Ὁ φίλος μου
μὲ ἀπεγαίρετίσε, παραλαβὼν δὲ παλαιὰ τινὰ ἡμερο-
λόγια καὶ καθολικά διηυθύνῃ πρὸς τὸ εἰρηνοδικεῖον.
Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ μείνας μόνος, καὶ μὴ ἔχων τι νὰ
πράξω, ἀπεφάσισα νὰ μεταβῶ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον,
ἐνθα θὰ μοι παρείχετο ἄλλως καλὴ εὐκαιρία νὰ πα-
ρακολουθῶ μίαν συνεδριάσιν μικροδιαφορῶν, θεσμοῦ
ἀγνώστου μοι ἐξ Ἑλλάδος. Καὶ ὄντως δὲν ἐβράδυνα
νὰ πραγματοποιήσω τὴν σκέψιν μου. Εἰσελθὼν εἰς τὸ
εἰρηνοδικεῖον εὐρέθην πρὸς τεσσαρακοντάδος περίπου
χωρικῶν, οἵτινες σχεδὸν ἐπλήρουν τὴν αἴθουσαν, ὅρ-
θιοι πάντες ἱστάμενοι. Ἀριστερὰ ἦτο ἡ ἔδρα τοῦ εἰρη-
νοδίκου, ὑψηλὴ καὶ ἐπιβάλλουσα, ἀλλὰ κενή, διότι ὁ
εἰρηνοδικὴς, φαίνεται, ὅταν δικάζῃ μικροδιαφορὰς
προτιμᾷ νὰ κἀθῇ παρὰ μικρὰν τραπέζαν ἐν τῇ
αἰθούσῃ τοποθετημένην. Στραφεὶς εἶδον παρὰ τοιαύ-
την τραπέζαν ἄνδρα μεσήλικα, μὲ πρόσωπον ρικιὸν
καὶ ὀστεῶδες, φέροντα δὲ φέσιον, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς
πάντας τοὺς παρόντας, ὧν οὐδεὶς ἐφάνετο ὀθωμανός.
Ὁμολογῶ, ἡ πρώτη μου ἐντύπωσις ἐκ τῆς εἰσόδου
εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον δὲν ὑπῆρξεν εὐάρεστος. Ἡ ἑρᾶ
φυσιογνωμία τοῦ εἰρηνοδίκου, τὸ ἐρυθρόν του φέσιον,
ἡ παρουσία δεκάδων χριστιανῶν ὁρῶν ἀναμενόντων
νὰ κριθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ, ὁ συνδυασμός πάντων τούτων
πρὸς τὴν μεγάλην ἐορτὴν τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὴν
ἡμέραν ἐκείνην—τῆς Σταυροπροσκυνήσεως—μοὶ ἐ-
φάνησαν ὡς παραστάσεις τοσοῦτον ἀπροσδόκητοι καὶ
σχεδὸν ἀνεξήγητοι, ὥστε προστιθεμένης καὶ τῆς σω-
ματικῆς μου ἐξαντλήσεως ἐκ τῆς ἀήθους ἰππασίας,
μὲ δέδωκαν δυσθύμως ὥστε ἔβλπον ἐνώπιόν μου ἀνε-
στραμμένους οἰκίας ἐν ποίᾳ τινι ψυχρῇ παραζάλῃ.
Ἀνεξήγητα ἐν τούτοις καὶ εὗρον παλαιὸν κλισίον,
ἐτοποθέτησα αὐτὸ εἰς τινὰ γωνίαν καὶ σχεδὸν αὐτο-
μάτως ἐκάθισα ἄγνωστος καὶ ἀπαρτήρητος, ἀνέ-
μενον δὲ τὴν ἑναρξίν τῆς συνεδριάσεως ὥστε μετὰ
τινα λεπτὰ ἡ ἐλαφρὰ κροῦσις κωδωνίσκου καὶ λέξεις
τινὲς τυπικαὶ τοῦ εἰρηνοδίκου ἀνιγγέλλον τὴν ἑναρ-
ξιν τῆς διαδικασίας. Ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ γραμ-
ματέως προσέρχονται δύο χωρικοὶ καὶ ἴστανται ἀντι-
μέτωποι τοῦ εἰρηνοδίκου, ἀναμένοντες τὰς ἐρωτήσεις.
Σιγῇ ἄκρα ἐπεκράτει εἰς τὴν αἴθουσαν. Αἴφνης ἀντὶ
ἐρωτήσεων σχετικῶν πρὸς τὴν διαδικασίαν, ἀκούεται
ἐπιτακτικὴ ἡ φωνὴ τοῦ εἰρηνοδίκου διατάσσοντος τὸν
κλητῆρα νὰ φέρῃ δύο καθίσματα. Μετ' ὀλίγον τὰ
καθίσματα ἐτέθησαν πρὸ τῆς μικρᾶς τραπέζης, ὁ δὲ
εἰρηνοδικὴς ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς δύο ὁρθοὺς ὁμο-
δίκους χωρικοὺς ἀναφωνεῖ:

—Ἐνώπιον ἐμοῦ, ὅστις τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀντι-
προσωπεύω τὸν νόμον καὶ τὴν δικαιοσύνην, δικάζω
δὲ καὶ ἀποφασίζω ἐν ὀνόματι τοῦ ἡγεμόνος, σεις
πάντες οἱ διάδικοι εἰσθε ἴσοι. Ὁ ἐνάγων ἐκεῖ κἀθή-
ται. Ἐὰν σεῖς οἱ ἐναγόμενοι δικάξεσθε ὁρθοί, σημαί-
νει ὅτι σὰς θεωρῶ ἐν κατωτέρα θέσει, καὶ ὅ/ι ὡς
ἴσους πρὸς ἴσον. Λοιπὸν καὶ σεις καθίσατε!

Ἡ φωνὴ τοῦ ἀπαγγέλλοντος τὰς λέξεις ταύτας ἦν
τοσοῦτον ἡχηρά, ὁ τόνος, μεθ' οὗ αἱ λέξεις ἀπηγ-
γέλλοντο προσέδιδεν εἰς αὐτὰς τηλικαύτην ἐπιβολήν,
ὥστε, παρ' ὅλην τὴν πενιχρότητα τῆς αἰθούσης μοὶ
ἐφάνη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὡς νὰ ἦσαν μέγαν ρω-
μαῖον ποντίφηκα, ἀπὸ τοῦ *locum romanum* ἐξαγ-
γέλλοντα πρὸς τὰ πλήθη χρησμούς καὶ δόγματα τοῦ
θεοῦ δικαίου. Ἡ ἀλήθεια, ἥτις ἐνυπάρχει εἰς τοὺς

λόγους τοῦ δικαστοῦ, ἥτο στοιχειώδης. Ὅμως ἡ στιγμή καὶ τὸ περιβάλλον προδιέθετον τόσον ὀλίγον εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς τοιαύτης ἀληθείας, ὥστε ὧσεϊ ἀφύπνισθεις ἀνετινάχθην αὐτομάτως ἐκ τῆς ἔδρας μου, καὶ ἐνεὸς διηύθυνον τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν προσοχήν μου ὅλην εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ὁμιλοῦντος. οὗ τὸ πρόσωπον τὴν στιγμήν ἐκείνην εἶχε προσλάβει ἐκτακτον ὠρότατα μεμιγμένην μετὰ τινος ἐνδομύχου εὐχαρίστησεως δυσχερῶς ἀποκρυπτομένης. Ἰεροφανῶς ὅ,τι ἔλεγεν ὁ δικαστὴς ἐκείνος ἐξήρουντο ἀπὸ τὰ βάθη τῆς συνειδήσεώς του· ἀπαγγέλλων δὲ ἠσθάνετο ὅλην τὴν ἐνδομύχον χαρὰν τοῦ ἐκπληροῦντος ἀνώτατον ἐπιτακτικὸν καθήκον. Ὡς εἰκὺς ἡ ἐπίδρασις τῶν λόγων τοῦ εἰρηνοδίκου ἐπὶ τῶν παρισταμένων ὑπῆρξεν εἰς ἄκρον ζωηρά. Αἱ κεφαλαὶ πάντων ἐκινήθησαν, καὶ ἐν ὑπόκωφον βέβαια, βέβαια! ἠκούσθη αὐτόματον, οἶονεϊ ἐπικροτῶν καὶ ἐπιθραβεῦον τὴν εὐσυνειδήσιάν τοῦ δικαστοῦ. Ὁ φίλος μου, ὅστις, εἰρήσῃω, ἕνεκα τοῦ καμῆτου εἶχε λάβει τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ γραμματέως νὰ καθέσθῃ ἐπ' ὀλίγον, ἠγέρθη εὐθὺς ἵνα διευκολύνῃ τὴν θέσιν τοῦ δικαστοῦ, ἀλλ' οὗτος διὰ νεύματος ὑπέδειξεν αὐτῷ, ὅτι ἡδύνατο νὰ καθίσῃ. ἄσπυ ᾗδῃ καὶ οἱ δύο ἀντίδικοι ἐπρόκειτο νὰ κάθηνται.

Μετὰ τὸ ἐπιστόδιον τοῦτο ἡ διαδικασία ἤρξατο. Οἱ ἐναγομένοι ἤρουντο τὰ χρέη των, ὁ δὲ ἐνάγων μὴ ἔχων νὰ ἐπικαλεσθῇ ἄλλας ἀποδείξεις πλὴν τῶν σημειώσεων τοῦ ἡμερολογίου καὶ τοῦ ἀπολογοῦ. — ὦν τὴν ἀκρίβειαν οἱ ἐναγομένοι ἠμφισβήτησαν — ἥτο ἡναγκασμένοι ὡς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἦν εἶχε νὰ προτείνῃ ὡς ὕστατον καὶ μόνον μέσον ἀποδείξεως τὴν ἐπιβολὴν ὅρκου εἰς τοὺς ἀρνούμενους τὰ χρέη των ἐναγομένων. Οὗτοι ἄνευ δισταγμοῦ καὶ ἀναβολῆς ἐδήλουν ὅτι ἦσαν πρόθυμοι ἀμέσως νὰ λάβωσι τὸν ὅρκον, ὅτι δὲν ὀφείλουσι τίποτε, διότι δὲν ἐδανείσθησαν π. τέ. ἡ καὶ ἂν ἐδανείσθησαν τὰ ἀπέδωκαν εἰς τὸν δανείσαντα!!

Ἡ λήψις τοῦ ὅρκου ἥτο οὕτως ἐνδεδειγμένη ἐκ τῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ὁ εἰρηνοδίκης, ὀξυδερκής δικαστὴς διέβλεπεν ὅτι οἱ ἀρνούμενοι τὰ χρέη των, ἡ προβάλλοντες ὅτι ἀπέδωκαν αὐτὰ, ἐψεύδοντο ἀναιδέστατα. Ἡ ἔγγραφος ἀπέδειξε τοῦ ἐνάγοντος, ἡ ἐγνωσμένη ἐντιμότης καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις αὐτοῦ ἡ ἀποκλείουσα καὶ ὑπόνειαν κἂν ἀδίκου καταδιώξεως, αἱ ἀπολογίαὶ τῶν ἐναγομένων αἱ μαρτυροῦσαι προμεμελετημένην χονδροειδῇ ἀρνήσιν τῶν ἰδίων ὑποχρεώσεων, αὐτῇ τέλος ἡ προθυμία τοῦ νὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν ὀχληρῶν ἰγῶν διὰ τοῦ ἀνεξέλεγκτου μέσου τῆς ὁρκοδοσίας, ἐπειθον προφανῶς τὸν εἰρηνοδίκην, ὅτι τὸ ἄδίκον ἥτο μετὰ τῶν ἐναγομένων καὶ ὅτι συνεπῶς οὗτοι ὁρκιζόμενοι ἤθελον ἀσφαλῶς διαπράξει ψευδορκίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὁ εἰρηνοδίκης ἀπέστειρε

νὰ λύσῃ τὴν διαφορὰν διὰ τοῦ ἐκατέρωθεν προτεινομένου μέσου τοῦ ὅρκου.

— Σκεφθῆτε, ἔλεγε, καλῶς, ὅτι, ἂν ὁ ὅρκος σας δὲν διδεται περὶ ἀληθῶν πραγμάτων, σεῖς οἱ ὁρκιζόμενοι διαπράττεται ψευδορκίαν. Σκεφθῆτε ὅτι ἡ ψευδορκία εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα ἐγκλήματα τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὰ ὁποῖα μίαν ἡμέραν θά δώσῃ οὗτος λόγον εἰς τὸν Θεόν! Σκεφθῆτε προσέτι ὅτι εἰσθε χριστιανοί. Ὅτι σήμερον εἶνε ἡμέρα μεγάλη τῆς θρησκείας σας, ἡμέρα τοῦ Σταυροῦ! καὶ ὅτι ὁ ὁρκιζόμενος σήμερον χριστιανὸς καὶ ἀλήθειαν ἂν λέγῃ, ἁμαρτάνει· ἂν δὲ ψεύματα ὁρκίζεται, κολάζεται διὰ παντός καὶ εἶνε ἀνάξιος νὰ λέγεται χριστιανός!

Καὶ τοὺς λόγους τούτους ἀπήγγελλεν ὁ εἰρηνοδίκης μετὰ πόνου καὶ ἐμφάσεως μαρτυρούσης, ὅτι ἦσαν ἀπόρροια τῆς πεποιθήσεώς του, μετὰ πειστικότητος πολὺ μείζονος ἢ μεθ' ὅσης ἀκούει τις πολλάκις ἱεροκήρυκας νὰ ἐκφωνῶσι τοὺς στομφώδεις παραινετικούς των.

Καὶ ὅμως μεθ' ὅλην τὴν πειστικὴν εὐλογιστίαν τῶν λόγων τοῦ εἰρηνοδίκου, οἱ ἐναγομένοι χριστιανοὶ ἀκράδαντοι ἐπέμενον ἀρνούμενοι τὰ χρέη των πρόθυμοι νὰ δώσωσι ἀμέσως τὸν ὅρκον τῆς ἀπαλλαγῆς. Ἀλλ' οὐδὲ τότε ὁ εἰρηνοδίκης ἐνέδιδε—θὰ σᾶς δώσω καιρὸν νὰ σκεφθῆτε, τί μέλλετε νὰ διαπράξητε, θὰ σᾶς ἀφήσω μέχρι μεταμεσημβρίας. Δὲν ἀπορᾶσιζω ἀμέσως τώρα. Ἀποσυρθῆτε καὶ σκεφθῆτε!

Κατὰ παρόμοιον τρόπον ὁ εἰρηνοδίκης ἀπέκρουε μίαν πρὸς μίαν πάσας τὰς προτεινομένας ὁρκοδοσίας, ἀνέβαλλε δὲ αὐτὰς ἵνα δώσῃ καιρὸν εἰς τοὺς διαδίκους νὰ σκεφθῶσιν εὐτυνεϊδότερον καὶ μὴ μολυνθῶσι δι' ἐνὸς ἐγκλήματος.

Παρέμεινα μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅτε διεκόπη ἡ συνεδρίασις, παρηκολούθησα τὴν διαδικασίαν εἰκοσι ὑποθέσεων, ἀλλ' οὐδὲ ἓνα ὅρκον ἤκουσα. χάρις εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ εἰρηνοδίκου, ἐνῶ ἐτέρωθεν πολλαὶ ὑποθέσεις ἐπερατώθησαν ἐκεῖ ἀμέσως συμβιβαστικῶς κατόπιν τῶν πατρικῶν συμβουλῶν τοῦ εἰρηνοδίκου.

Τὸ ἐπιστόδιον διηγῆθην ὡς πράγματι συνέβη ἀντιγράφας τὰ γεγονότα ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προσθήκης. Ἐπίτηδες ἀνέφερα χρονολογίας καὶ τόπους, ἵνα ἐκλίπῃ πᾶς δισταγμὸς περὶ τῆς ἀκριβείας. Πρὸς συμπλήρωσιν μάλιστα ἔσως ἔδει νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὁμιλοῦντος εἰρηνοδίκου—εἰ καὶ φοβοῦμαι μὴ προσκρούσω εἰς τὴν μετριοφροσύνην, δι' ἧς ἀναγκάτως θὰ περικοσμητῇται ὁ κατ' οὐσίαν χριστιανὸς οὗτος μουσουλμάνος, Μεγμέτ Μαυρομμάτης.

Ἡλίας Λ' ἀκόπουλος

Ἐφηγητὴς ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ
καὶ Νομ. Σύμβουλος ἐν Κρήτῃ.

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΟΥ

Μὲ τὴ μαγιάτικη δροσιά
Βλέπω γραμμένο τὸνομά σου
Πάνω σὲ ρόδον πέταλο
Ποῦ μοιάζει τὴν ἀγρὴ καρδιά σου.

Λιποθυμοῦν τριγύρω του
Μεσα σὲ μυρωδιὰς λουμένα
Τοῦ κήπου μέτρια λούλουδα
Λαχταριστὰ καὶ ζηλεμένα.

Καὶ μίαν ἀγίδα λιμπερὴ
Φιλεῖ τὰ πέριτε γράμματά του
Παίζει τρελλὰ κι' ἀκούραστα
Μὲ τὴ διαμάρτιν δροσιά του.

Χίλια πετράδια ἀτίμητα
Ρουμπίνια, σμάραγδοι, μπριλλιάνια
Γίνεται τ' ὠμορφο ὄνομα
Καὶ λάμπει στὴς ψυχῆς τὰ μάτια.

Ἀρτεμιδία Ι. Λανδράκη.



ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Ὁ «Σπινθήρ» χαίρει δημοσιεύων σήμερον τὴν προτομὴν τοῦ γνωστοῦ καὶ συμπαθοῦς ποιητοῦ, ἡμετέρου δὲ τακτικοῦ καὶ πολυτίμου συνεργάτου κ. Στεφάνου Μαρτζώκη. Ἡ πρότινος ἐκδοθεῖσα ποιητικὴ συλλογὴ του—ἥτις ἐκθύμως ὑφ' ἡμῶν συνιστᾶται—ἀρκοῦντως δι' ἐκκενρῶσαι τὴν μεγάλην τοῦ ποιητοῦ μας ἀξίαν...

ΝΕΚΡΗ

Κοιμήσου μέσ' στὸ μνήμα σου,
Κοιμήσου, ἀγνή παρθένα,
Διὸ βρύσες ἐγινήκατε
Τὰ μάτια μας γιὰ σένα.
Τώρα κοιμᾶσαι ἀμέριμνα
Στὸ σκοτεινὸ σου μνήμα.
Εἶρε μεγάλο κοῦμα
Ἐσὺ γὰ μὴν ξυπνᾷς.



Εἶδες γ' ἀνθοῦν τριγύρω σου,
Νὰ στέκων πλάι πλάι
Εἴκοσι χρόνια ὁλόγαρα
Τὰ λούλουδα τοῦ Μᾶνη,
Κ' ἐνῶ γελῶντας τὰ κοβες
Σοῦ φώταζεν ἡ φύσις,
Τὸ μνήμα γὰρ στο λίσση
Μὲ τ' ἀνθη τῆς χαρᾶς.



Κ' ἐμεῖς θλιμμένοι φέρνομε
Λουλούδια μυρωμένα
Καὶ λέμε ἀπαρηγόρητα,
Ἀξύπνητη παρθένα,
Πῶς ὅσο δάκρυ ἂν χένομε
Γιὰ σέ ποῦ ἡ γῆ πλακώνει,
Ἀκέραιοι χίλιοι χρόροι
Δὲ φθάναν σ' ἐμάς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

ΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΟΥΤΩΝ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑΙ ΩΦΕΛΕΙΑΙ

Β'. Ἐν τῇ Πολιτείᾳ.

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Λόγος περὶ πνευματικῆς ἀνισότητος δὲν δύναται πλέον νὰ ὑφίσταται. Ἡ πνευματικὴ ἰσότης τῶν δύο φύλων κατεδείχθη ἤδη ἐκ τῆς διακεκριμένης θέσεως, εἰς ἣν ὡς ἐκ τῆς πανθομολογούμενης αὐτῶν ἱκανότητος ἀνέρχονται αἱ τυχούσαι εὐρείας πνευματικῆς μαρφοῦσεως γυναῖκες, καὶ ἐξηγήθη ἡ συνήθης ὑπεροχὴ τοῦ ἀνδρὸς ἀπέναντι τῆς ἀμορφώτου γυναικὸς τῆς γεννωμένης, ἀναπτυσσομένης, μορφουμένης καὶ ζώσης ἐντὸς στενοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος μὴ ἔαυτοντος αὐτῇ νὰ ἀποκτήσῃ τὰς εὐρείας ἐπιστημονικὰς καὶ κοινωνικὰς γνώσεις, αἵτινες διακρίνουσι τὸν ἄνδρα.

Ἐν καὶ μόνον εἶνε λοιπὸν τὸ φάρμακον, ὅπερ δύναται νὰ ἐπιφέρει βελτίωσιν τῆς σημερινῆς νο-

σηρᾶς κοινωνικῆς καταστάσεως, νὰ ἀννηρώσῃ δὲ τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ἐμπρόσθεσαν αὐτῇ θέσιν καὶ νὰ ἀποσκορακίσῃ πολλὰς θλίψεις ἀπ' αὐτῆς καὶ τῆς οἰκογενείας ἐν γένει. Ἡ εὐρεία πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ μόρφωσις καὶ ἡ ἀνάμειξις αὐτῆς εἰς τὴν κοινωνίαν· ἰδοὺ τὸ φάρμακον.

Φῶς! δότε φῶς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἔλεγεν ὁ Βίκτωρ Οὐγγώ· καὶ τὸ φῶς τοῦτο εἶνε ἡ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας μόρφωσις, ἥτις ὡς φῶς ὁδηγεῖ τὴν διάνοιαν καὶ προφνύλασσει τὸν ἐσωτερικὸν ἡμῶν ἄνθρωπον τοῦ νὰ ναναγήσῃ ἐπὶ τῶν ἠθικῶν σκοπέλων τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου.

Ἐκπαιδεύσατε λοιπὸν τὴν γυναῖκα καὶ εὐρύ-

νετε τὸν κύκλον τῆς ἐργασίας της καταρρίπτοντες ταπεινὰς προλήψεις καὶ κλείοντες τὰ ὅσα εἰς ὑπαγορεύσεις ἐγωΐσμου. Πόσαι συνεταὶ καὶ ἔμπειροι γυναῖκες ἀναγκάζονται νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν βελόνην, ὅπως διὰ τῶν γλισχρῶν κερδῶν τῆς ἐργασίας ταύτης ἐπαρκέσωσι κατὰ τι εἰς τὰς ἀνάγκας ἀπορροφηθείσης οἰκογενείας των!

Διὰ παραγινώριζετε τὴν γυναῖκα; διὰ τὴν θεωρεῖτε ἐνώπιόν σας ὡς ἄνθρωπον τὸ ὅποιον ἡ φύσις νομίζειτε ὅτι σὰς παρέσχε διὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἢ ὡς δούλην ὑποχρεωμένην ἄνευ σχεδὸν ἀξιώσεων εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν ὑμῶν καὶ τῶν τέκνων σας ἐν τῇ οἰκογενείᾳ;

Ναί, ὑποῦμεν φωνὴν ὑπὲρ τῆς ἐκτιμῆσεως τῶν πνευματικῶν προσόντων τῆς γυναικὸς καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκτιμῆσεως τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ἣς καθιστᾷ τὴν θέσιν της ἀνωτέραν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ οἰκογενείᾳ, τὴν ἐξυγενεῖζει καὶ ἀποσοφορίζει ἀπ' αὐτῆς τὰς πικρίας, αἵτινες τὴν περιβάλλουσιν, ὅσας ἔχει τὸ ἀνύχημα ὡς κόρη, ὡς χήρα καὶ ὡς ἔγγαμος ἐπίοιτε νὰ στερεῖται τοῦ παντοκράτορος χερίματος.

Ἡ ἐργασία τῆς γυναικὸς ἐν οἰκότητι εὐγενεῖ σταδίῳ μὲ εὐρίσκει ὑπέρμαχον, ἐνθουσιώδη καὶ φανατικὴν, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῆς γυναικείας ψήφου δὲν θέλει εἴρει ἐν ἑμοὶ πρόθυμον συνήγορον.

Ναὶ μὲν ἀπὸ περιοπῆς ἐξεταζόμενον τὸ ζήτημα εἶνε λογικῶς ὀρθὸν καὶ δίκαιον, ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ κοινωνικαὶ συνήθειαι ὑφ' ἃς ἡμεῖς ζῶμεν σήμερον δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα τοῦτο, καθόσον ἡ ἀνακήρυξις τοιοῦτον δικαίωματος ἤθελε δικαίως χαρακτηρισθῇ ὡς λαν ἀπότομος ἢ μᾶλλον ἐπαναστατικὴ ὑπὸ τῆς κοινωνίας.

Εἰς τὴν πατρίδα μας ἡ κοινωνία συνήθισε νὰ βλέπῃ τὴν γυναῖκα ἐν τῇ πολυτελεῖ αὐτῆς ἀμφιέσει ἐντὸς κομφῶν αἰθουσῶν ὑποδοχῆς, χοροῦ ἢ θεάτρου, εἰς περιπατητικὰ κέντρα καὶ τέλος εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα κρατοῦσαν ἀνὰ χεῖρας καὶ ἐκλέγουσαν τρίχαπτα, ταινίας, καὶ ἄλλα μικροαντικείμενα στολισμοῦ, συνεπῶς ἐνώπιον τῆς εἰκόνης ἦν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἀνδρὸς ἀποτυπῶν ἡ σήμερον γυνή, μεγίστην θὰ ἀπετέλει ἀντίθεσιν ἐκείνης, ἦν θὰ τῷ παρουσίαζεν ἡ γυνὴ κρατοῦσα ἀντὶ τριχάπτων καὶ κομποῦ διαφανοῦς ριπιδίου ψηφοδέλτια ἀνὰ χεῖρας.

Καθ' ἡμᾶς τοῦλάχιστον τὸ τοιοῦτον θὰ ἦτο παμμέγιστον ἄλμα, τὸ ὅποιον ἂν δὲν ἐπέφερεν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν γυναῖκα πτώσιν, πάντως θὰ προσέδιδεν εἰς αὐτὴν ὕψιν ἀστείαν. Καὶ κατὰ τοῦτο διαφωνοῦμεν πρὸς τὸν ἀξιώσιμον συμπατριώτην ἡμῶν βουλευτὴν τὸν ὑποβαλόντα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πρότασιν εἰς τὴν Κοιτικὴν Βουλὴν περὶ πολιτικῆς τῆς Κρήσης γυναικὸς χειραφετήσεως.

Ἄς μὴ παρεξηγήσωσι τοὺς λόγους μας τοὺς αἱ εὐγενεῖς ἡμῶν ἀναγνώστριαι, καθόσον,

ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω γραφέντων καταδεῖκνται, οὐδόλως ἀσπαζόμεθα τὰς ἰδέας τοῦ Schopenhauer—οὐδὲ θὰ ἦτο φυσικῶς δυνατόν τοῦτο—τοῦναντίον μάλιστα διαπρυσίως διακηρύττομεν ὅτι θεωροῦμεν εὐλογωτάτην πᾶσαν γυναικείαν ἀξίωσιν περὶ πολιτικῆς ἐν τῷ μέλλοντι χειραφεσίας καθόσον μάλιστα διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ δικαίωματος τοῦτου ἤθελε διατρανωθῇ ἡ μεταξὺ τῶν δύο φύλων πνευματικὴ ἰσότης. Ἄλλ' ὥς μᾶς ἐπιτρέψωσιν ἤδη ἀφοῦ ἱστορικῶς σχεδὸν ἐξεθέσαμεν τὰς γνώμας πολλῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ἐπὶ μακρὸν ἀσχοληθέντων εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τοῦτου νὰ ἐκφράσωμεν καὶ τὴν ἰδικήν μας γνώμην, ἣς ὡς σχηματισθεῖσα ἐκ πολλῶν μικρῶν κοινωνικῆς πείρας, δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἔχῃ μεγάλας ἀξιώσεις ἀπέναντι τῶν πορισμάτων μακρῶς καὶ ἐπισταμένης μελέτης πολλῶν σοφῶν ἐπιστημόνων τῆς Δύσεως. Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι δὲν θὰ ἡμενίζομεν πρὸς τὴν πολιτικὴν χειραφετήσιν ὡς πρὸς τὴν λανθῇ μαγευτικὸν ἀστὲρα μέλλοντα νὰ καταναγῶσῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἡμετέρας εὐτυχίας. Τὸ πολιτικὸν στάδιον δὲν θὰ ἦτο συμφέρον διὰ τὴν γυναῖκα.

Εἶνε ἄχαρις ὁ πολιτικὸς ἀγὼν, μεστὸς πικριῶν καὶ ἀπογοητεύσεων, ὡς καθ' ἑκάστην βλέπομεν, καὶ τῆς γυναικείας καρδίας ἡ φυσικὴ τρυφερότης, σημαντικὴν θὰ ὑφίστατο ἀλλοίωσιν ἐπὶ τῆς ἀκανθώδους πολιτικῆς παλαίστρας, ὡς φρονεῖ καὶ ὁ Alfred de Musset καὶ ὁ Hobbes καὶ ἄλλοι.

Ἡ γλυκύτης, ἡ χάρις καὶ ἡ τρυφερότης, λέγει ὁ Jean Jacque Rousseau, εἶνε αὐτοκρατορία, εἰς τὰς οποίας ἡ γυνὴ κατέχει τὴν ἀδιαφιλονέκτον αὐτῇ ἀρχήν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἀρκῇται ἐπὶ τούτων μόνον ἄρχονσα· εἶνε ἀνάγκη χάριν τῆς εὐτυχίας καὶ ἀνιψώσεως αὐτῆς ἡ φιλαρχία της νὰ ἐκτείνηται καὶ μέχρι τῆς εὐγενοῦς χώρας τοῦ πνεύματος, ἀφοῦ μάλιστα διὰ τῶν ἐν αὐτῇ κατακτιήσεων της δύναται νὰ ἀποκρίσῃ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὴν τελείαν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ της.

Ἄς ἐπιδιώξωμεν λοιπὸν τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν καὶ ὥς ἀφήσωμεν τὰς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς βλέψεις μας· ὥς θεωρήσωμεν ταύτην οὐχὶ ὡς συμφυρὸν τῷ ἀνθρώπῳ δικαίωμα, ἀλλ' ὡς εἶδος ἀξιώματος ἢ μᾶλλον ἐνασχολήσεως μὴ προσαδοῦσης εἰς τὴν λεπτὴν γυναικείαν φύσιν.

Καὶ ἐξ ἄλλων ἐὰν λεπτομερέστερον ἐξετάσωμεν τὴν παρούσαν σχετικὴν κατάστασιν πόσαι γυναῖκες διαθέτουσιν ἤδη ψήφους καὶ πόσων ἀνδρῶν τὸ πολιτικὸν φρόνημα μεταβάλλει ἡ γυναικεία ἐπίδρασις! Στηριζόμεθα ἐπὶ συγχρόνων ἐν τῇ πατρίδι μας γεγονότων, ἅτινα μᾶς ἔφερον τότε τὸ μεῖδιμα εἰς τὰ χεῖλη ὅταν ἀπέναντι τῶν πολιτικῶν ἐκείνων γυναικείων κατακτιήσεων ἡ μνημὴ

παρέτασεν ήττημένας — οποία αντίθεσις — τὰς υπερηφάνους έκτεθειμένας ιδέας τοῦ Bodin φρο-
νούντος οἷ: μόνον ὁ ἀνὴρ ἔλαβε παρὰ τῆς φύ-
σεως ἰσχὴν καὶ κρίσιν πρὸς κυρέρισιν, οὐδόλως
ἐὲς ἡ γυνή!

Ἡ γυνὴ λοιπὸν ψηφίζει καὶ σήμερον διὰ τῆς
μυστηριώδους ἐνδύμεως ἣν κέκτηται τὰ μετα-
βάλλη φρονήματα καὶ σκέψεις καὶ σπονδαίων
ἀκόμη ἀνδρῶν. Ἄλλ' ἔστω, ἡμεῖς μεθ' ὅλα
ταῦτα ἐξακολουθούμεν φρονοῦσαι οἷ ἡ πολιτικὴ
δὲν εἶνε συμφέρουσα διὰ τὴν γυναικα, οὐχὶ ἐπα-
ραλαμβάνομεν δι' ἔλλειψιν τῆς πρὸς ταύτην ἰκα-
νότητος, ἀρ' οὐ τοιαύτη ἀναγνωρίζεται καὶ εἰς
αὐτοὺς τοὺς ἀμαθετέρους τῶν ἀνδρῶν καὶ εἰς
αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς μαίρους τῆς Βορείου Ἀμε-
ρικής, οὐχ' διότι ἡ γυνὴ δὲν δικαιούται νὰ
ἔχῃ ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς πολιτείας, ἀνακηρυχθείσης
ἅπασι τῆς πνευματικῆς ἰσότητος τῶν δύο φύλων,
ἀλλὰ διότι τὸν ἰδεώδη γυναικεῖον τύπον διαβλέ-
πομεν εἰς σφαῖραν ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀναπτύ-
ξεως, εὐγενοῦς δὲ δέσσεως ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐν
ἣ εὐεργετικωτάτην δύναται νὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν,
ἀλλὰ μακρὰν τῆς πολιτικῆς παλαιστρας ἐν ἣ
ἤθελεν ἀπολέσει τὰ ἰδιαίτερα ἐκείνα φυσικὰ χα-
ρίσματα, ἅτινα τοσοῦτον ἀνυψώνουσιν αὐτὴν σή-
μερον καὶ ἐν μετρίᾳ ἔτι πνευματικῇ ἀναπτύξει
εὐδρισκομένην.

Ἄς ἀφήσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰς γυναικας
τῆς Δύσεως νὰ ἀπολαύσῃ τῶν ἀγαθῶν τοῦ δι-

καώματος τούτου, ἡμεῖς δὲ ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς
τὴν εὐγενὴ προσπάθειαν τοῦ νὰ εὐδύνωμεν ὅσον
οἶόν τε τὰ ὄρια ἅτινα στενῶς περιβάλλουσι τὴν
κοινωνικὴν τῆς γυναικὸς δρασιν.

Αὕτη εἶνε ἡ ἰδική μας ταπεινὴ γνώμη, ἥτις
ἐπαναλαμβάνομεν ὡς σχηματισθεῖσα ἐκ μικρᾶς
πείρας ἣν ἐκ τῆς μελέτης τῶν κοινωνικῶν ἀναγ-
κῶν ἀπεκομίσσαμεν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καὶ με-
γάλας ἀξιώσεις παραδοχῆς. Ἄλλ' ἐν πάσῃ περι-
πτώσει ἄς περιμείνωμεν ὅπως ἀνακηρυχθῶσι
πρῶτον τὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ σύμφωνα μὲ τὴν γυ-
ναῖκα δικαιώματα, ἃς συνειδήσωσιν πάντες νὰ
βλέπωσιν αὐτὴν ἐκ τοῦ σύνεργου πνευματικῶς
ἐργαζομένην, ἃς ἀποκτήσῃ δὲ καὶ αὕτη ἐκ κοι-
νωνικῆς πείρας πολιτικὰς γνώσεις, καὶ τότε προ-
αγομένον ὅλον ἐν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ δικαιώ-
ματα τῆς γυναικὸς καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀμαχητεῖ
ἴσως θὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ φύλου
ἄνευ σαιυρισμῶν καὶ ἐκπλήξεων.

Οἱ ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τῆς γυ-
ναικὸς διὰ τε τοῦ προφορικοῦ λόγου καὶ τῆς γρα-
φίδος ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ διεξαγόμενοι ἀγῶνες
τῆς σήμερον θὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ μακρὸν ἔτι.
Ἡμεῖς ἄς ἀναμένομεν εἰρηρικῶς τὸ φυσικὸν
ἀποτέλεσμα.

Ὁ πολιτισμὸς δὲν εἶπεν εἰσέτι ἐπὶ τοῦ ζητή-
ματος τούτου τὴν τελευταίαν του λέξιν.

Ἀρτεμιδία Ι. Λανδράκη

Η ΚΑΛΑΜΙΑ

Ἡ Καλαμιά τοῦ ποταμοῦ σπκῶνει τὸ κεφάλι
καὶ βλέπει ἐκεῖς τὸν οὐρανὸν τὸν ἥλιο, ποῦ σκορπᾷ
τὴ φλογισμένην του ματιά ἔς τὰ τρυφερά της κάλλι,
γιατί τὴν ἀγαπᾷ.

Κ' ἐκείνη ἀπὸ τὴ ντροπὴ, ὥσάν δειλὴ παρθένα,
γέρνει εὐθὺς ἔς τὸ ποταμὸ χλωμὴ σάν τὸ κερί
μά... καὶ ἔς τὰ βάθη τοῦ νεροῦ πάλι τάσημωμένα,
τὸν ἥλιο τῆς θωρεῖ.

Λί! τί νὰ γείνη, καλαμιά! Σ τὸν οὐρανὸ ἀνεβαίνει
ἔς τῆς θάλασσας τὰ κύματα βουτᾷ τάχιωπά,
ἂν ἔχῃ ἐλπίδα πῶς θὰ ἰδῇ τὴ μόνη του ἐρωμένη,
αὐτὸς ποῦ ἀγαπᾷ.

Νικ. Κυπαρίσσης

Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν καὶ ἐν τῷ πρῶντι φύλ-
λῳ τὸ ἀνωτέρω ποίημα τοῦ φίλου ποιητοῦ καὶ γνω-
στοτάτου ἐν Ἀθήναις καλλιτέχνου κ. Ν. Κυπαρίσσης.
Ὁ κ. Κυπαρίσσης, ἐκ Κρήτης καταγόμενος, μέχρι
τοῦδε πολλὰς ἐπιτυχίας ἀριθμῶν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ
τῶν ἀρχαίων δραμάτων καθ' ἣν καὶ ὡς ἐρμηνευτῆς
αὐτῶν καὶ ὡς ὑποκριτῆς διέπρεψε, γενόμενος δὲ καὶ
πρὸς μὴν ὁδοῦ τῆς φιλολογίας, ἡξιώθη μίαν ἔτι
μεγαληδέρας ἐπιτυχίας ἐπιτυχῶν ἐν τῷ διαγωνισμῷ
τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας πρὸς ἀποστολὴν εἰς
Γερμανίαν χάριν εὐρυτέρων ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν,
ἐφ' ᾗ καὶ κατ' αὐτὰς ἀπέρχεται. Ἐπὶ τῇ νέᾳ ταύτῃ
ἐπιτυχίᾳ ὁ «Σπινθήρ» συγχαίρει θερμῶς αὐτῷ.

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

 ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ τῆς σκέψεως τείνουσι ὅση-
μέραι ν' ἀποτελέσωσι τὴν τελικὴν μορ-
φήν τῆς ἐξελίξεως τῶν βιωτικῶν ἀγώνων
τοῦ δράματος ἐκείνου τοῦ πηχκοσμοῦ, τὸ ὁποῖον
ἤρχισεν ἀπὸ τῆς λιθίνης ἐποχῆς διὰ τῶν λιθί-
νων ἀγώνων, ἀπὸ τῆς σιδηρᾶς διὰ τῶν χυλκί-
νων, καὶ τὸ ὁποῖον ἐκτυλιχθέν ἐν τῇ ἱστορικῇ
ἐξελίξει τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἐθνικοτήτων καὶ
τῶν λαῶν, μὲ ποικιλίαν σκηνῶν καὶ ἐπεισοδίων,
μὲ ἀφθονίαν φάσεων ἡρώων, πολεμικῶν, ἐμ-
πορικῶν, βιομηχανικῶν καὶ οικονομικῶν, πλη-
σιάζει ἤδη εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ δράματος
πράξιν, ἥτις λέγεται καταστροφή, καὶ ἥτις ἔχει
πολλοὺς λόγους νὰ λέγεται οὕτως. Ἀπὸ τῶν
ἀρχαίων ἤδη χρόνων «τὸν κηλοκάθον παλαιὸν
κχιρόν», ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου τῆς φυσικῆς
ἰσχύος, ἡ σκέψις μονομερῆς καὶ σπανία ἐσημεί-
ωνε τὴν νίκην τῶν προσπαθειῶν τῆς παρὰ τὸν
θριάμβον τῶν ὅπλων, ὁ δὲ Ἀρχιμήδης ἐξουδε-
τερῶν τὰς ἐφόδους τῶν ἀντιπάλων του διὰ τῶν
ἀγώνων τῆς σκέψεως του καὶ σώζων τὴν πο-
λιορκομένην πατρίδα του, παρίστα ἓνα τῶν
θρυμμάτων, ἀλλὰ καὶ πρῶτων καὶ ἐναρκτηρίων
νικηφόρων ἀγώνων, τῆς ἀρχομένης ν' ἀγωνίσε-



ται ἀνθρωπίνης σκέψεως.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ σκέψις ἐθριαύρευσεν καὶ ἀπεκρυσταλλώθη εἰς αἰῶνα διὰ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν μαρμαρῶν, τῶν στίχων καὶ τῶν ἀγαλμάτων, ἅτινα πάντα ὁμιλοῦν καὶ ἀνέκουεῖς τὴν ἀθανασίαν. Ἀτυχῶς ὅμως οἱ ὄγκοι τῶν

ἔθνων κινεῖνται ἐν τῇ ἐξελίξει ὑπὸ τῆς φυσικῆς ἰσχύος μᾶλλον, ἢ τῆς δυνάμεως τῆς σκέψεως, ἥτις τούναντίον διὰ τῆς ἀναπτύξεώς της ἐξάντλει τὴν φυσικὴν δύναμιν. Καὶ παριστάμεθα διαρκῶς ἐν τῇ ἱστορικῇ τῶν ἔθνων ἐξελίξει πρὸ τοῦ σταθεροῦ φαινομένου τῆς ἐκπτώσεως καὶ παρακμῆς τῶν λαῶν, ἀπ' ἧς ἀκριβῶς στιγματίζεται ἡ σκέψις γενικεύσασα τὴν ἐξικνησιακὴν της δραστηριότητα ἐπὶ τοῦ πλείστου τῶν πολιτῶν, ἡλάττωσε τὴν φυσικὴν καὶ ὀργανικὴν αὐτῶν ἀντοχήν, ἥτις μόνη ἔχει ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν ἐν τῷ ἀνταγωνισμῷ τῶν ἐθνικοτήτων. Τὸν ἐπὶ Περιελείους θρίαμβον τῆς ἐλληνικῆς σκέψεως μετὰ τὰς τελευταίας λάμψεις τῶν θαυμασιῶν αὐτῆς ἀγώνων εἰς τὸν Δημοσθένη, διχδεχεται ἡ ἐν τῇ Χαιρωνείᾳ πτώσις καὶ μετὰ νέαν τινα ἀναβίωσιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ἡ τελειωτικὴ πτώσις ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς πόλεως ἐκείνης, τῆς ὁποίας τὸ πλείστον τῶν κατοίκων ἐνησχλεύετο εἰς τὴν μελέτην τῶν θρησκευτικῶν βιβλίων, καὶ εἰς μωρὰν καὶ «βυζαντινὴν» πνευματικὴν ζωὴν.

Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, τὴν ἡλιθίως βάρβαρον ταύτην ἐποχὴν τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ σκέψις ποῦ καὶ ποῦ ἐνεφανίζετο σπανία μεταξὺ τῶν ἀγρίων λάμψεων τῶν δοράτων καὶ τῶν λογχῶν. Σιγᾷ, σιγᾷ ὅμως ἤρχισε καὶ αὕτη ἀγωνιζομένη εἰς ποικίλας μεγαλοφυΐας καὶ παραχρῆμα ἔργα τέχνης καὶ πνευματικῆς ζωῆς, θαυμασίου μεγάλειου καὶ κάλλους.

Οἱ τελευταῖοι αἰῶνες, μεστοὶ πολέμων εἶνε ὡσαύτως καὶ πλήρεις ἀγώνων πνευματικῶν. Τὴν μεγάλην Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν, ἥτις συνεκλόνησεν ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην προὐκάλεσεν ἡ πνευματικὴ ἐπανάστασις, ἥτις εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τῶν προσπαθειῶν τῶν φιλοσόφων Βολταίρου καὶ Ρουσσώ. Μετὰ ταύτην ὁ πολιτισμὸς ἔλαβε καθαρῶς πνευματικὴν μορφήν, αἱ δὲ προσπαθεῖαι τῆς σκέψεως ἐγενικεύθησαν ὅχι μόνον ὡς σκοπὸς καὶ ἀνάπτυξις καὶ βελτίωσις τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς ὅπλον καὶ ὡς μέσον ἐν τῷ

ἀτομικῷ ἀγῶνι τῆς ὑπάρξεως.

Ἦδη δὲ παριστάμεθα πρὸ θεάματος ἀληθῶς ἐκπληκτικοῦ, τὸ ὅποιον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος παρουσιάσθη μὲ τόσῃν ἐξάπλωσιν καὶ γενικεύσει. Ἀλλοτε ποῦ καὶ ποῦ, μεγαλοφυΐας τις σκέψις ἐργάζετο ὅπως ἀνακλύψῃ τι καὶ βελτιώσῃ τὰς βιωτικὰς συνθήκας. Ἦδη μὲ τὴν αὐτὴν θερμὴν μὲ τὴν αὐτὴν ἐπιμονὴν ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις ἐργάζεται, ἀγωνίζεται νυχθημερόν, οὐχὶ ν' ἀνακλύψῃ τι—τοῦτο θ' ἀπήτηι ὑπερῶνθρώπους ἀγῶνας—, ἀλλὰ διὰ νὰ κατακτήσῃ τὰ ἤδη γνωστά, διὰ νὰ παρακλυθεῖ τὴν κίνησιν, νὰ δύναται νὰ διεξαγάγῃ τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου ἐπιτυχῶς.

Ἀλλὰ πνευματικῶς παρασκευάζονται διὰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ὅλοι οἱ συνανταγωνισταί, ἀπὸ τῆς τρυφερᾶς παιδικῆς τῶν ἡλικίας, ἐπιβαρύνοντες τὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν διὰ ποικίλων γνώσεως καὶ κοπώσεων, καὶ ἀπὸ τῆς νεανικῆς καὶ ἀνδρικῆς περιόδου ἐξικνούμενοι εἰς πυρετώδεις ἀγῶνας σκέψεως. Τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ ἐρημερίδες, τὰ περιοδικὰ, αἱ ἐπιστολαὶ ἐπληθύνθησαν καὶ ἐπαλλοπλάσισθησαν καταπληκτικῶς, ὅλον δὲ τὸ πνευματικὸν τοῦτο ὕλικόν ἴσον ἐπειγόντως καὶ πυρετωδῶς ἡ ἀνθρωπίνη σκέψις νὰ διεξέλθῃ, νὰ χωνεῖσθαι, ν' ἀφομοιώσῃ αὐτὸ πρὸς ἐαυτήν, διὰ νὰ σταθῇ δυνατὸν νὰ διεξαχθῇ ἐπιτυχῶς ὁ νεώτερος ἀτομικὸς ἀγῶν τῆς ὑπάρξεως.

Ὁ ἀγῶν οὗτος κατέστη καθαρῶς πνευματικός, ἐὰν δὲ τὴν σπᾶθην διεδέχθῃ ὁ κάλαμος, ἡ οὐσία τοῦ γενικοῦ καὶ παγκοσμίου νόμου τῆς ζωῆς, ἥτις εἶνε ἀγῶν, δὲν μετεβλήθῃ ποσῶς. Ἀγωνιζόμεθα ὡς καὶ ἐπὶ τῆς λιθίνης, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς προϊστορικῆς, τῆς ἡρωικῆς καὶ τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς, ἀγωνιζόμεθα καὶ ὡς ἔθνη καὶ ὡς ἄτομα διὰ τὴν ὑπάρξιν, διὰ τῆς δυνάμεως ἢ διὰ τῆς σκέψεως, ἐκ δὲ τοῦ ἀγῶνος τούτου νικηταὶ ἐπιζῶσιν οἱ μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας, ἀντοχῆς καὶ δυνάμεως διεξαγαγόντες τὸν περὶ τῶν ὅλων ἀγῶνα. Ἡ βιοπάλη αὕτη μολονότι πνευματικὴ καὶ νευρικὴ, εἶνε ἱλιγγιώδης, εἶνε γογαντιαία, συμπαρασύρει δὲ εἰς τὸ ρεῦμα αὐτῆς τοὺς ἔχοντας τὴν δύναμιν νὰ τὴν διεξαγάγουν, ἐνῶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐξητλημένοι ἐκ τοῦ ἀγῶνος πίπτουν οἱ νευροπαθεῖς, διὰ νὰ ἐξικολουθήσουν τὸ ρεῦμα τοῦ βίου οἱ νευρώδεις καὶ ἱσχυροί.

Οἱ ἱσχυροὶ οὗτοι, οἵτινες εἶνε καὶ οἱ νικηταί, εἶνε ἱσχυροὶ τὸ σῶμα ὅσον καὶ τὸν ἐγκέφαλον, δι' οὗ ἡ νεώτερος σκέψις δύναται νὰ διεξαγάγῃ ἐπιτυχῶς τοὺς φοβεροὺς ἀγῶνας της.

Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μείνῃ τις ἱσχυρὸς ἐντὸς περιβαλλόντος βιαιῶς ἀναγκάζοντος τὸν ἐγκέφαλον νὰ ὑπερεργάζεται, βιαιῶς πιέζοντος τὴν σκέψιν ν' ἀγωνίζεται τὸν θεαλλώδη

ἐκεῖνον ἀγῶνα, ὃν προκαλεῖ ἡ ἀνάγκη τῆς βιοπάλης, ἡ ἀμιλλα, ἡ φιλοδοξία, τὰ πάθη, τὰ δοκιμαζήσας πικρίας τῶν πτώσεων καὶ τῶν ἀπογοητεύσεων, ὅσον καὶ τὰ στοιχίζοντα φιλήματα τῆς δόξης. Εἶνε δὲ ἐξ ἄλλου γνωστόν, ὅτι ἡ γενίκευσις τῆς ἐναγωνίου ταύτης τῶν σκέψεων ζωῆς, ἐπιφέρει τὴν ἐξάντλησιν τῶν ἀτομικῶν ἐκείνων μονάδων, αἵτινες εἰς ἓν κράτος ἀποτελοῦν τὸν στρατιώτην, τὸν πολίτην, τὸν ἐργαζόμενον παρὰ γῶν. Εἶνε συνεπῶς ἐπιγεγον καὶ γενικῶς ἐνδιαφέρον νὰ διακαλονισθοῦν ἐπιστημονικῶς οἱ ἀγῶνες τῆς σκέψεως ἰδίως ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἀπὸ τῆς ἀνατροφῆς τῶν σχολείων δι' ἀναπτύξεως τῆς γυμναστικῆς, τῶν

γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐν γένει ἐνοχλήσεων καὶ τῆς ὅσον ἔνεστι ὑπαθριωτέρας διαβιώσεως. Ἰδίως δὲ ταῦτα παρ' ἡμῖν δεόν, σοβαρῶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει, διότι ἔχομεν νὰ διεξαγάγωμεν τρομερὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν καὶ αἱ φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ δόξαι καὶ αἱ τῆς σκέψεως νίκαι ἔχουσι μικρὰν ἀξίαν ἀπέναντι τῆς φυσικῆς δυνάμεως, ἥτις λύει συντόμως τὸ ζήτημα. Ζῶμεν ἀτυχῶς εἰς αἰῶνα καθ' ὃν ἡ σκέψις ἀγωνιᾷ δουλεύουσα εἰς τὴν δύναμιν τῆς βίας τῶν ἰσχυροτέρων.

Σ. Ζωγραφίδης

Ἰατρός τοῦ Β. Ναυτικοῦ

ΜΙΑ ΕΠΕΤΕΙΟΣ



ΑΙΔΡΟΣ ὁμιλος ροδαλῶν κορασίδων καὶ εὐσταλῶν νέων ἐπανάρχετο χθὲς τὸ ἐσπέρας ἐκ τῆς ἐξοχῆς, ὅπου εἶχεν διέλθει ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν ἀδιαπτῶτι εὐθυμία ἀπολαύων τῶν ἐαρινῶν θελητῶν τῆς Κρητικῆς φύσεως. Ἀργυρόχροι γέλωτες διέσχιζον τὸν ἀέρα καὶ χαριτολόγηματά ἀνέρχοντο εἰς δροσερὰ χεῖλη εἰς τὰ ὅποια ἡ εὐθυμία διέχυνεν ἰδιαίτερόν τι θέλητρον. Ρόδα ζωπρῶν χρωμάτων ἐκάλυπτον τὰ στῆθη τῶν δεσποινίδων καὶ ἐκόσμουον τὴν κομμοδόχην τῶν συνοδῶν τῶν, ἐνῶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἄνθη ποικίλα, ἀπειρα ἄνθη συνωστισμένα τὸ ἐν παρὰ τὸ ἄλλο ἀπετέλουν θαυμασίας ἀνθοδέσμας, αἵτινες προσέδιδον εἰς τὸν θορυβώδῃ διαβαίνοντα φαιδρὸν ἐκεῖνον ὁμιλὸν τὴν ὄψιν ἀρχαίας τινὸς πομπῆς τελουμένης πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς Χλωρίδος (Flore).

Ἐνῶ διήρχοντο διὰ τῆς ὁδοῦ Μπέτολο καὶ ἀκριβῶς ἔξωθεν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Καθολικῶν κάποιος ἐξ ὧν εἶπε:

— Ἀλήθεια, δὲν θυμῆθηκε κανεὶς ἀπὸ σᾶς τίποτε; σὰν σήμερα 12ην Μαΐου πρὸ 6 ἐτῶν...

— Πράγματι! ἐπανέλαβον πολλὰ χεῖλη ἀπὸ τὰ ὅποια ἐσδέσθη πρὸς στιγμήν τὸ μειδίαμα ἐνῶ εἰς τὰ νεαρὰ μέτωπα ἐσχηματίσθη αἶφνης ρυτίς μαρτυροῦσα τὸν ἐκ τῆς ἀναμνήσεως προξενηθέντα ψυχικὸν πόνον καὶ τῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως τὴν μετάπτωσιν.

— Τί ζωπρὰς ἀναμνήσεις ποῦ μοῦ φέρει αὐτὴ ἡ εἰσοδος! προσέθηκεν ὁ ὑπενθυμῆσας πρῶτον τὸ φοβερὸν γεγονὸς τῆς ἀληθμονήτου ἐκείνης ἡμέρας, δεκνύων τὴν εἰσοδὸν τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας.

Ἐνθυμοῦμαι ὅταν κλεισμένοι ἐδῶ μέσα ἀγρυπνοῦσαμεν μὲ τὰ ὅπλα διαρκῶς εἰς τὰ χεῖρα καὶ ἐπροβάλλαμεν σιγὰ σιγὰ μὲ τρόμον τὴν κεφαλὴν μας ἀπὸ τὸ παράθυρον διὰ νὰ συνηνοθῶμεν περὶ τοῦ πρακτέου μὲ τὰ γειτονικά σπῆτια. Καὶ ἐβλεπε κανεὶς πρόσωπα κάτωχρα ἀπὸ τὰς ἀγρυπνίας τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν ἀμηχανίαν εἰς τὴν ὁποίαν ὅλοι εὐρισκόμεθα. ὦ Θεέ μου, μία φοῦστα ἄνθρωποι καὶ τὰ περισσότερα γυναικόπαιδα

μέσα εἰς τόσα μαινόμενα στίφη Δροῦσῶν στρατιωτῶν, Βεγγαζίων καὶ ἐντοπίων ἐκ τῆς τελευταίας τάξεως λυσσώντων κυριωλεκτικῶς κατὰ τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου! Μοῦ ἔρχεται ῥίγος ὅταν ἐνθυμοῦμαι τοὺς διαλόγους ἐκείνους ἀπὸ τὰ παράθυρα.

— Τί ἐμάθετε; Πόσοι ἐσκοτώθησαν;...

— Ἀπέκλεισαν τὰ στενά τῶν Ἀγίων Ἀναγύρων! Ἐσφαξαν τὴν δεῖνα οἰκογένειαν ὁλόκληρον εἰς τὸ Ἀγὰ-Τζαμί Ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ δρόμου μας ἠκούοντο, λέγουν, αἱ κραυγαὶ τῶν σφαζομένων.

Καὶ ἡ καρδιά μας ὅλων ἐπαλλεν ἐκ συγκινήσεως. Ἐβλέπαμεν ἐκεῖ μέσα νὰ λιποθυμοῦν ἐκ φόβου τόσα γυναικόπαιδα, τὰ ὅποια ἤσθανόμεθα ὅτι δὲν ἤμεθα ἱκανοὶ νὰ ὑπερασπισθῶμεν ἐν ἀνάγκῃ ἀφοῦ εἴμεθα τόσον ὀλίγοι.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ νέα πληροφορία.

— Ἐμάθετε; Ἐσκοτώθηκαν 32 χριστιανοὶ τοὺς βγάσουν τώρα ἔξω μὲ τὰ κάρρα τὸν ἕνα ἐπάνω στὸν ἄλλο καὶ τοὺς μεταφέρουν οἱ ἴδιοι οἱ Δροῦσοι εἰς τὸ νεκροταφεῖον καὶ τοὺς πετοῦν ἐκεῖ χάμω σὰν σκυλιά. Ὅσοι ἐθρόνθηκαν στοὺς δρόμους καὶ εἰς τουρκικὰς συνοικίας ὅλοι ἐσφάγησαν, κανεὶς δὲν ἐγλύτωσε.

Αἱ εἰδησεὶς αἱ φοβεραὶ, αἱ φρικωδέστεραι καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον ἐφθάναν ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης διαδιδασκόμεναι πάντοτε ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ ἐκλαίε καὶ ἐθρηνοῦσεν ὁ ἕνας τὸν πατέρα του, ὁ ἄλλος τὸν ἀδελφόν του, ὁ ἄλλος τὸν φίλον του τοὺς ὁποίους ἐγνώριζαν ὅτι εὐρέθηκαν ἔξω καὶ δὲν ἐγνώριζαν τώρα τὴν τύχην των.

Ἀλλὰ τοὺς θρήνους διέκοπτε ἑξαφνα ὁ δαιμονιώδης ἤχος ἐκατοντάδων πυροβολισμῶν ἀπὸ τὸ φρούριον ὅπου ἦσαν οἱ Νιζάμιδες (Τούρκοι στρατιῶται) καὶ ἀπὸ τὸ Σαντριδάνι καὶ ἀπὸ τὴ Σπλάντζια καὶ ἀπὸ τὸ Ἀγὰ-Τζαμί...

Στὰ ὁπλὰ! ἐφωνάσαμεν τότε ὅλοι καὶ ἀρχίζαμεν ἀδιάκοπην φωτιά

— Προσεκτικὰ παιδιὰ, μᾶς ἐφώναζεν ἀπὸ ἀπέναντι ἕνας γέρος, μὴ ξεδεύετε τὰ ψυδέκια σας παρὰ σὰν βλέπετε τοὺς Τούρκους. Μὴν παίζετε οὔτε μὴ μ π α λ ω θ ἰ ἀ στὸν ἀέρα γιατί ἐχαθί-

καμε! Τὰ ψυσέκια μας θὰ τελειώσουνε γλήγορα καὶ τότε ἔχαθήκαμε ὅλοι!

Ἐπαυαν τότε οἱ θῆννοι, αἱ γυναῖκες τώρα πλεον δὲν ἔκλαιαν, οὔτε αὐτὰ τὰ παιδιὰ! "Ὅλες γονατισμένες προσπύχοντο σιγὰ σιγὰ καὶ μόνον οἱ πυροβολισμοὶ ἐδοοῦσαν καὶ ὁ καπνὸς καὶ ἡ μυρωδιὰ τῆς πυρίτιδος ἐγέμιζαν τὸν ἀέρα...

Τί δυστυχισμένα χρόνια! Μοῦ εἶνε τόσον ζωηρὰ αὐτὴ ἡ ἀνάμνησις, ὥστε σὰς βεβαιῶ θὰ γείνων γέρον καὶ δὲν θὰ ὠχριάσῃ καθόλου ἐκείνη ἡ φοβερὰ εἰκὼν ἀπὸ τὴν φαντασίαν μου!

Ἐκαστος ἤρχισε τότε νὰ ὑπενθυμίζεται ποῦ εὑρέθη ἐκείνην τὴν στιγμὴν, πῶς ἐσώθη ἀπὸ τὰς ἐχθρικὰς σφαίρας, ποῦ κατέφυγε... τί ὑ-

πέστη κτλ. Καὶ ὁ φαιδρὸς ὅμιλος προσέλαβε μελαγχολικὴν ὄψιν, οἱ γελῶνες πρὸ τινος ὀφθαλμοῦ ἐγέμισαν ἀπὸ μυστικά δάκρυα, τὰ μέτωπα ἐσκυθρώπασαν, τὰ χεῖλη τὰ μειδιῶντα ἔως τώρα συνεστάλησαν αἰφνης πενθίμως καὶ μόνον τὰ ἄνθη ἔμμενον γελαστὰ καὶ σφριγῶντα ὥς ἵνα στολίσωσι μίαν ἱερὰν ἀνάμνησιν γενναίων πράξεων τοῦ παρελθόντος, αἵτινες ἦνθισαν ποτισθεῖσαι δι' ἀφθόνου Κρητικοῦ αἵματος καὶ παρήγαγον ἓνα ἀγλίστον καρπὸν, τὸ ἐλπιδοφόρον πρὸν τῆς αἱματοβαφοῦς μεγαλονύσου.

Χανία 12 Μαΐου

ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ Ι. ΛΑΝΔΡΑΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

*. Μετ' ἀνεκκλήτου χαρᾶς ἡ Διεύθυνσις τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ ἀγγέλλει ὅτι ἐξελέγει πρῶτανις τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου εἰς ἓκ τῶν διακεκριμένων συνεργατῶν τοῦ «Σπινθῆρος», ὁ ἀκαταπόνητος ἐν τῇ ἐθνικῇ καὶ ἐπιστημονικῇ ἐργασίᾳ κ. Νεοκλῆς Καζάκης, συγγραφεὺς πολλῶν κλασικῶν συγγραμμάτων, καθηγητὴς ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθνικοῦ μας Πανεπιστημίου, ἐφελκύτας τὰς συμπαθείας καὶ τὴν γενικὴν ἀγάπην ὁλοκλήρου τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου, διὰ τῆς μεγάλῃς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ ἀξίας, τῆς εὐφραδείας καὶ γλαφυρότητος ἐν τῇ ἐκφράσει καὶ διὰ τῆς μεγάλῃς καὶ ἐλληνικωτάτης καρδίας του. Πρόεδρος δὲ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1892 ἰδρυθείσης καὶ ἐθνοφελῶς λειτουργούσης Ἑταιρείας ὁ «Ἑλληνισμὸς», τῆς ὁποίας ἡ ἐθνικωτάτη δρᾶσις παρήγαγε καὶ ἐξακολουθεῖ παράγουσα τοὺς γλυκοῦς αὐτῆς καρπούς.

Κατὰ καθήκον καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὰ ὁλοθερμὰ συγχαρητήριά μας πρὸς τὸν κ. Καζάκη, οὗτος ἡ ἐγνωσμένη ἀξία καὶ πείρα πολλὰ ὑπόσχεται ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου.

*. Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἑλληνισμὸς» ἐκδομένου ὑπὸ τῆς ὁμωνύμου πρὸς αὐτὸ Ἑταιρείας—τῆς τοσοῦτον θορυβῶς ἐργαζομένης ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως παντὸς ἐθνικοῦ ἰδεώδους καὶ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κατὰ τῶν πανσλαβιστικῶν προπαγανδῶν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ λοιπῇ ἀλυτρώτῳ Ἑλλάδι—παραλαμβάνομεν τὴν κατωτέρω στατιστικὴν μαρτυροῦσαν λίαν εὐχλότως, ὅτι πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Ἑλληνισμοῦ θραύονται πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τῶν ἀδιαλλάκτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐχθρῶν.

Ἐν τῇ διοικήσει Βιτωλίων τῆς Μακεδονίας λειτουργοῦσιν:

23 πρωτοβάθμια Ρωμουνικά σχολεῖα μετὰ 63 διδασκάλων καὶ 1,177 μαθητῶν, 40 Σερβικά μετὰ 70 διδασκάλων καὶ 1,637 μαθητῶν, 240 Βουλγαρικά μετὰ 370 διδασκάλων καὶ 12,500 μαθητῶν καὶ 366 Ἑλληνικά σχολεῖα μετὰ 491 διδασκάλων καὶ 18,100 μαθητῶν.

*. Ὡς μίαν τῶν σπουδαιότερων εἰδήσεων ἀναγράφομεν τὴν προσεχῇ στέψιν τοῦ Ἐδουάρδου Ζ' ὡς βασιλέως τῆς Ἀγγλίας ἐν τῷ ναφ τοῦ Westminster. Ὁ βασιλεὺς θέλει χρισθῇ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, εἴτα δὲ ἐν πάσῃ ἐπιστημότῃ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ θέλει περιζωσθῇ τὸ βασιλικὸν ἕφις καὶ τὰ βασιλικά ἐμβλήματα. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην μεταξὺ τῶν λοιπῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων θὰ παρίσταται καὶ ἡ Α. Β. Υ. ὁ πρίγκηψ Γεώργιος Ἡγεμὼν Κρήτης, ὅστις ἀναχωρεῖ ἐν-εὐθὺς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν

21 τρέχοντος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ του κ. Καρμπούνη.

*. Ἐτερον ἐπίσης σπουδαῖον γεγονός εἶνε ἡ εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἰσπανίας ἀνάρρησις τοῦ Ἀλφόνσου ΙΓ' οὗτινος τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν σήμερον μετὰ λαμπροῦ ποιήματος τοῦ πολυτίμου συνεργάτου μας κ. Χ. Χρηστοδασίλη.

*. Προσεγὼς ἡ πατρίς τοῦ Μεγάλου Ἑθνικοῦ μας ποιητοῦ Σολωμοῦ καὶ μετ' αὐτῆς ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ ἐορτάσῃ τὴν ἑκατονταετηρίδα του.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ θὰ γείνωσι καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος του ἐν τῇ Ζακύνθῳ, τῇ εὐτυχισάσῃ νὰ γεννήσῃ τοιαύτην ποιητικὴν κορυφὴν.

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου ὁ «Σπινθῆρ» ἐκτενῶς θὰ περιγράψῃ τὰ τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος.

*. Ὁ γνωστὸς διὰ τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος συμπάθη τοῦ αἰσθητικὰ εὐγενῆς Γάλλος κ. Ἀνὼ Ζαντί συμπληρῶν καὶ ἄλλως τὰς ὑπὲρ τῆς Κρήτης γενναιοδωρίας του προσέφερε 10,000 φράγκα πρὸς Ἱδρυσιν Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου ἐν Κρήτῃ.

*. Ὁ κ. d'Ardailion καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Διῆλλης, ὁ ἐπισκερθεὶς καὶ πάλιν τὴν Κρήτην ὅπως συνεχίσῃ τὰς μελέτας του πρὸς σύνταξιν Γεωγραφικοῦ τῆς νήσου χάρτου, ἐνδιδῶν εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ κ. Δημήτρου Χανίων ἀνέλαβεν ἀνευ ἀποζημιώσεως τὴν προμελέτην μεταφορᾶς ὑδάτων ἐκ τῶν πηγῶν Ἀγιάς ὅπως ὑδρεύηται ἡ πόλις Χανίων καὶ τὰ περίχωρα. Χίριν τῆς μελέτης ταύτης ἐστῆλθε ἔξ Ἰρακλείου τὸ ἀπαραίτητος ἀναγκαίου διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ὑψόμετρον ὅπως ἐξακριβωθῇ τὸ ἐν συγκρίσει μὲ τὴν πόλιν ὕψος τῶν πηγῶν καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἀπόστασις. Τὸ ὕδωρ θὰ ἐξετασθῇ μικροβιολογικῶς ἵνα καταδειχθῇ ἂν εἶνε ἀβλαβές, ἡ δὲ ποσότης του θὰ ὁρισθῇ δι' ἐπιστημονικῆς καταμετρήσεως.

*. Ὡς μέλος τῆς ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπείας διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως ὁ κ. Κωνστ. Μαρίνος διοργανωτὴς τῶν Κρητικῶν Ταχυδρομείων, ἵνα προστατεύῃ τὰ συμφέροντα τῶν κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις τοῦ 1896 καὶ 1897 ὑποστάντων ζημίας Ἑλλήνων ὑπηκόων. Ὁ διορισμὸς αὐτοῦ θέλει ἀνακοινωθῇ εἰς τὰς ἐνδιαφερομένους Δυνάμεις.

*. Τὸ Ἰταλικὸν Ὑπουργεῖον τῶν Ταχυδρομείων ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Κρητικὴν Πολιτείαν ὅτι ἀποδέχεται ν' ἀνταλλάσῃ μετὰ τῶν Κρητικῶν Ταχυδρομείων Διεθνεῖς Ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς.

*. Φοβερὸν δυστύχημα συνέβη πρὸ τινος ἐν τῷ λιμένι Ρεθύμνης. Ὁ ἐκεῖ ἐλλίμενισμένος ἰταλικὸς δρόμων «Λαγκέτο» χωρητικότητος 1500 τόννων ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός, ἀναφλεχθεὶς ποσότης τῆς τινος δυναμίτιδος ἀποτεθειμένης εἰς τὸ κύτος

τοῦ πλοίου, ὅπερ τέλος θρυμματισθὲν κατεβυθίσθη. Αἱ ἐπελθούσαι ζημίαι εἶνε σημαντικαί, ἀλλ' ἐκ τοῦ πληρώματος οὐδεὶς εὐτυχῶς ἔπαθε.

Ἡς τὰ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου λειτουργούντα ἐν Κρήτῃ Ταχυδρομικὰ Ταμιευτήρια κατετέθησαν ἐν ὅλῳ 7,000 δραχμῶν ἐντὸς ἑνὸς μηνός. Τὸ τοιοῦτον εἶνε λίαν εὐχάριστον δείγμα τοῦ ἀποτα-

μειυτικοῦ πνεύματος τῶν Κρητῶν, λαμβανομένου ὑπὸ φεῖ ὅτι τὸ Ταχυδρομικὸν Ταμιευτήριον εἶνε καινοφανὴς διὰ τὴν Κρήτην θεσμός.

Πρώτη κατάθεσις ἐν τῷ Ταμιευτηρίῳ τούτῳ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Πρίγκιπος Γεωργίου πρὸς παραδειγματισμόν.

GRAND ATELIER PHOTOGRAPHIQUE
P. DIAMANDOPOULOS
PHOTOGRAPHE DE S.A.R.le PRINCE GEORGE
ET

DE LA FAMILLE ROYALE DE GRÈCE
Sortes de papiers photographiques
dont on se sert dans l'atelier:

Papier citrate d'argent

- » à la Celloidine de Dresde
- » platino-Bromure (inaltérable)
- » au gélatino - Bromure d'argent (inaltérable)

Et les différentes espèces de papiers destinés à l'agrandissement de portraits au naturel.

Appareils photographiques spéciaux pour les enfants.

Reproduction des portraits en couleur naturelle.

Rue Pottier No 57

La Canée (île de Crète)

ΧΡΩΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

Ι. ΦΩΤΑΚΗΣ (Κρητός)

4—ὁδὸς Λυκούργου—4

ΑΘΗΝΑΙ

Πλουσία συλλογὴ εἰδῶν ζωγραφικῆς, βερνίκια παντὸς εἶδους, χρωστῆρες διάφοροι καὶ ἅπαντα τὰ εἶδη τοῦ ἐλαιοχρωματισμοῦ.

Ὑπὸ τοῦ «Σπινθῆρος» συνιστᾶται ἐκθύμως.

ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΟΥΖΟΥΝΑΡΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

Ἐν Χανίοις Κρήτης

Τὸ πασίγνωστον Βιβλιοδετεῖον τοῦ κ. Χ. Βουζουναρά, διακρινόμενον διὰ τὴν στερεότητα, κομψότητα καὶ εἰδικρίνειαν τῆς ἐργασίας του, ἐφωδιασμένον μὲ τὰ τελειότερα μηχανήματα τῆς βιβλιοδετικῆς καὶ βαθεύσας ἐν τὴν Α' ἐν Χανίοις Διεθνῇ Κρητικῇ Ἐκθεσίν, ἐκθύμως συνιστᾶται ὑπὸ τοῦ «Σπινθῆρος».

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Ὁδὸς Ἐρμού—Ἀθήναι.

Πλούτος γραφικῆς ὕλης—Ἐντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια καλλιτεχνικά—Ἐργαστήσιον φακέλων τέλειον—Χρῆτης τυπογραφικὸς λευκὸς καὶ ἐξωφύλλου παντὸς εἶδους καὶ ποιότητος. Εὐθηνία, ταχύτης, ἀκριβεία.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΝΟΜΙΚΗΣ»,
ΛΟΥΚΑ Χ. ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ
5—Ὁδὸς Ὁδοαλμιατρείου—5
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἡ «Νομική» πλουτισμένη μὲ μεγάλῃν ποικιλίαν καλλιτεχνικῶν καὶ καινουργῶν στοιχείων καθαροτάτου καὶ βελήως ὀρθολογίου, ἀκριβοῦς ἐκφυγῆς, ἰσομέτρων καὶ ἐν γένει ἀρίστων ὑπὸ πάντων ἐποφιν, μὲ στοιχειοθέτας ἱκανοὺς καὶ πεπειραμένους καὶ μὲ πειστήν τὸν κ. Μ. Γ. Κοτζιά, ἀντάξιον τοῦ μεγάλου καὶ τελείου πιστηρίου αὐτῆς καὶ διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ ρέκτου καὶ δραστηρίου ἰδιοκτῆτου κ. Λουκά Χ. Βεργιάνιτου, ἡ ἐργασία τοῦ ὁποίου διακρίνεται διὰ τὸ εὐσυνείδητον, καλίσθητον καὶ ταχύ, πλείστας δὲ ἀριθμοῦσας ἐκδόσεις βιβλίων ἐπιστημονικῶν, τῆς νεωτέρας φιλολογίας, περιοδικῶν, ἡμερολογίων κτλ. κτλ. εἶνε ἐν ἑκ τῶν καλῶν Ἀθηναϊκῶν τυπογραφείων συνιστώμενον καὶ ὑπ' ἡμῶν ἐκθύμως.

ΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἰδρυθεῖσα διὰ Β. Διατάγματος τῷ 1893

Ἔδρα ἐν Ἀθήναις

ὑποκαταστήματα: Ἐν Πειραιεῖ—Πάτρας—
Βόλῳ—Σύρῳ—Καλάμῳ—Ἀλεξανδρείᾳ—
Χανίοις—Ἰσρακλείῳ

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ἐκτελεῖ προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολὰς ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων, ἀνοίγει τρεχουμένους λογαριασμοὺς ἡγγυημένους καὶ ἐν γένει ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τραπεζικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ συμφωρτώτους ὅρους. Δέχεται χρεωγράφα πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων. Δέχεται καταθέσεις χρημάτων πληρώνουσα τόκον:

3 ο/ο εἰς πρώτην ζήτησιν

3 1/2 ο/ο διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν

4 ο/ο διὰ καταθέσεις ἐνδὸς ἔτους

5 ο/ο διὰ καταθέσεις δύο ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα.

Διὰ τὰς εἰς χρυσὸν καταθέσεις πληρώνει τὸν αὐτὸν τόκον, ἀποδίδωσι δ' αὐτὰς αὐτοὺς αὐτῶς.

Ταμιευτήριον

Πᾶσαι αἱ ἐργατικαὶ τῆς δυνάμει καὶ ἐκαστὴν νὰ καταθέτωσι τὰς οἰκονομίας των εἰς τὸ Ταμιευτήριον τῆς Τράπεζας Ἀθηνῶν πρὸς ἀσφαλὴ φύλαξιν καὶ ἀπολαύσιν τόκου 3 1/2 ο/ο μετὰ τοῦ δικαιώματος ν' ἀποσύρωσι τὰ χρήματά των εἰς πρώτην ζήτησιν. Καταθέσεις εἶνε δεκταὶ ἀπὸ 5 μέχρι 2000 δραχμῶν. Εἰς τοὺς καταθέτας δίδει ἡ Τράπεζα ἐντυπὸν βιβλιάριον, ἐν ᾧ ἐγγράφονται τακτικῶς ὅλαι αἱ καταθέσεις καὶ ἀπολήψεις.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου «ΝΟΜΙΚΗΣ»